

HATÁRŐRÖK FÜZETE - VISSZAEMLEKEZÉSEK -

2024/1. SZÁM

B U D A P E S T
- 2024 -

A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENÉSZETI TAGOZAT
TÖRTÉNETI
KIADVÁNYASOROZATA

Főszerkesztő:
Dr. Balla József

Felelős szerkesztők:
Vájlók László
Dr. Vedó Attila

Szakmai lektor:
Prof. Dr. Fórizs Sándor

Képszerkesztő:
Bényei Szilvia

A megjelent publikációk szerzői vélemények, melyek nem feltétlenül esnek egybe a szerkesztőbizottság megközelítésével.

Felelős kiadó:
Dr. Balla József
Magyar Rendészettudományi Társaság
Határrendészeti Tagozat Elnöke

Tartalom

Előszó.....	4
Bejczy József: Szilánkok.....	5
A kezdet – határőr lettem 55 éve.....	5
Gyengélkedőn.....	6
Oktatási négyyszög.....	7
Éleslövészet.....	9
Nagybirka.....	9
Cáki pincesor.....	11
Szócei guggolós.....	12
Határőr kutya I.....	13
Határőr kutya II.....	13
Határőr kutya III.....	14
Kotra Károly: Történetek a határőr életemből.....	16
Rejtett hiba.....	16
1983/84 szilvesztere.....	17
Amikor nem én vezettem.....	17
Az intelligens határsértő.....	19
Embercsempész a FEP-en.....	19
Krémet, de sokat.....	20
Kutyás bemutató.....	22
Nyírbátor-Biharkeresztes.....	23
Ötszáz forint a maximum.....	25
Rövid út.....	26
Mészáros Endre: Miklósmajor okmányolás 1988.....	28
Németh László: Egy felderítetlen eset margójára.....	29
Tabi László: Egy volt hadműveleti tiszt emlékeiből.....	31
Emberölés.....	31
Baranyavár '95.....	32
Tukó.....	32
Kiválasztva.....	33

Előszó

Kedves Olvasók!

A Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozatának (Tagozat) legfontosabb célkitűzése, hogy a határrendészet jelenét, jövőjét meghatározó, tudományos elveken nyugvó ötleteknek, javaslatoknak, meglátásoknak publikációk formájában teret adjon, azokat a lehető legszélesebb körben megismertesse a gyakorlati szakemberekkel és azon aktív határrendészekkel, rendészeti területen dolgozó más kollégákkal, akik munkájukhoz ihletet meríthetnek az ötletekből. Az eddigi legnépszerűbb módszerünk a Határrendészeti Tanulmányok online periodika megjelentetése és megosztása.

A jelen és jövő viszont nem működik, nem működhet a múlt megismerése nélkül. Éppen ebből az elgondolásból kiindulva a Tagozat szoros együttműködést alakított ki a Határőr Kultúráért Alapítvánnyal, amellyel közösen a történelem tudományterületére is kitekintget. A történetiség egy nagyon szűk vetületével, a határőrség történetével foglalkozó elképzelés nem egyedi, hiszen számtalan könyv, ismertető jelent már meg, sőt a Tagozat is felkarolta a „Velem történt” kiadványsorozata körében a hosszabb lélegzetvételű visszaemlékezések bemutatását, az utókor számára történő megörökítését.

Manapság a nyomtatott periodika sajnos egyre jobban veszít tényeréséből, a színes-szagos kiadványokat felváltják az online fórumok, néhány mondatos emlékezések. Nincs ez másként az egykori és mai határőrök esetében sem, ami egyébként egyáltalán nem baj, hiszen haladni kell a korrallal.

Van viszont egy jelenség, amely egyre nagyobb teret nyer, mégpedig a közösségi hálókön megjelenő zártkörű csoportok, amelyek valamely szervezethez való hovatartozást erősítik és ilyenek például a határőrök egyes csoportjai. Többes számot használunk, hiszen egyre több olyan platformmal találkozunk, amely megpróbálja valamilyen szabály szerint összegyűjteni az egykori és mostani „harcostársakat”. Ezek a fórumokon idővel felvetődnek olyan gondolatok is, hogy össze kell gyűjteni az emlékeket addig amíg lehet, addig amíg van, aki azokat elmeséli, leírja vagy összegyűjti.

A Tagozat ezt a feladatot felvállalva ez évben meghirdette az emlékek összegyűjtését, amelyek mostantól e kiadványban bárki számára elérhetővé válnak.

Célunk, hogy a „*Határőrök Füzetete – visszaemlékezések*” kiadvány elsődlegesen rövid, érdekes, a múlt határőrizetének emlékeit idézze fel és a lehető legtöbb mesélőnek adjon teret emlékeinek megosztásához.

Mindezekre figyelemmel ajánljuk figyelmükbe első, kísérleti számunkat azzal a reménnyel, hogy nem ez lesz egyben az utolsó ilyen próbálkozásunk!

2024. április 29.

MRTT Határrendészeti Tagozat és
Határőr Kultúráért Alapítvány

Bejczy József: Szilánkok

A kezdet – határőr lettem 55 éve

Parancs szerint 1965. november 23-án, reggel 8 órakor kellett jelentkeznem Kőszegen, a Jurisics vár Lovagtermében, hogy a BM Határőrség ölelő karjaiba vehessen és 815 napig az övé legyek.

Elég bonyolultan kezdődött.

Reggel 4 óra 50 perckor Egyházashetyéről, a hajnali busszal Celldömölkre kellett volna mennem, onnan vonattal Szombathelyre, majd tovább vonattal Kőszegre. Csakhogy reggelre 40 cm hó esett, a szél is fűjt, komoly hófúvások alakultak ki Vas megyében. A behívó parancsban meghatározottan megpakolt katonaládával a faluból négyen ácsorogtunk a buszmegállóban, az anyukák ott pityeregtek mellettünk, az utakon semmi mozgás nem volt, erre még a madár sem járt.

Még nem világosodott, de a 20 méterre lévő kocsmá kinyitott, viszont nem volt meg a szomszéd faluban lakó tanácsttkár sem (ma jegyzőnek hívják), aki felelős volt értünk. Vártunk, majd bementünk a kocsmába, forralt bort ittunk, majd ismét ittunk, a kocsmai törzsvendég TSZ-dolgozók pálinkát is fizettek, együtt éreztük velünk, ittak velünk, és ugrattak gonoszul, akik túl voltak a katonaságon, hogy „majd mi lesz ott”!

Közben megérkezett a tanácsttkár gyalog a szomszéd faluból, megállapította, hogy mind megvagyunk, ivott egy felest, és elment telefonálni az illetékes helyekre, hogy mi legyen. Visszajött a kocsmába, rákönyökölt a pultra, mert egy kocsmapult sokkal többet tud a valóságról, mint aki rákönyököl, ivott egy pálinkát és azt mondta, várjunk, majd jönnek értünk. Valóban így is lett – fél tizenegykor befutott egy rozzant busz, amelyik még befelé is pufogott, fűtés majdnem semmi, - két fiatal tiszt lista alapján irányította a buszt. Útközben a szomszédos falvakban szedtük fel a bevonuló határőr-jelölteket. Délután két óra körül meg is érkeztünk Szombathelyre, a vasútállomásra, ahol a Kőszegre induló vonatra kellett várni. Beszálltunk, hely nem volt, a katonaládára ülve zötyögtük végig az utat. Jöttek a vasúti határőrök, akik a behívó parancs alapján azonosítottak bennünket. A kőszegi állomáson egy Csepel ponyvás teherautó várt minket és bevitt a Jurisics várba.

A teherautó alig fért be a vár kapuján, de valahogy mégiscsak befért.

A Lovagteremben sokan voltunk, ott kellett sorakozni – valamelyik főtiszt köszöntött bennünk, blablabla..., mondta, és hogy embert faragnak belőlünk rövid idő alatt. Névsorolvasással szétosztották a társaságot, ki a Kiss János laktanyába, ki a Petőfi laktanyába került – én az utóbbiba. Ismét teherautóra másztunk és vittek a Petőfibe. Valahol az alagsorban ruhacsere történt, egy ing, egy gatyá, egy nadrág, egy zubbony, csizma, kapca, meg az ördög tudja, hogy még mi. Az ingen nem volt gomb, amikor remegő hangon szóltam, szó szerint lecseszték, hogy merem én azt mondani a BM ingjére, hogy gombtalan. De azért kaptam másikat. Tisztesek, meg továbbszolgáló őrmesterek ordítottak, mi megszeppenve hallgattunk, vetköztünk, öltöztünk, a civil ruhát belevágták egy papírzsákba, ráírták az otthoni címünket. Közben azt vizslatták, kinek mekkora a haja; volt, akié 4 cm-nél hosszabb volt, no, azt a borbély határőrök

megnyírták. Az enyém jónak tűnt, vagy unta már a hajvágást a fodrászgyerek, mert nem nyúlt hozzá.

Orvosi vizsgálat következett: a doki megállapította, hogy konfluáló tüzös mandulagyulladásom (tonsillitis follicularis) van, tudtam róla, otthon is az volt, a felcser felvitt a gyengélkedőre, megmutatta az ágyamat, belebújtam a „buzi-rózsaszín” hálóingbe, belevágott a fenekembe egy penicillin injekciót (feszített és csipett rendszeren) aztán lekísért vacsorára egy nagy hodályba. Babgulyás volt füstölt oldalassal, annyira finom volt, hogy még most is itt érzem a nyelvemen az ízét, és nemcsak azért mert előző este óta nem ettem.

A későbbiekét is még most is érzem, melyeket az őrsön készítettek – igen, az igazi, fenségesen illatozó, határőr babgulyások! Bennük azokkal a jó húsos, a fedél alatti páráktól omlós, puhára főtt füstölt oldalas darabokkal, amelyek kéjes szopogatása az élvezetek csúcspontjára röpített. (Ezek voltak a határőrségnél töltött 27 hónap igazi élményei, utólag máris elmondhatom, hogy a többi felejthető)

Éjfél után HATÁRŐR lettem, de még volt 10 napom a gyenguszon – 30 injekció, 90 db gyógyszer után egészségesnek nyilvánított a doki. Alig múltam 18 éves, érettségi után voltam, nem tudtam, mibe csöppenek. Nekem így kezdődött.

Gyengélkedőn

Mint említettem, 18 évesen lázasan, tüzös mandulagyulladással érkeztem meg a bevonulásra és az orvos vacsora után a gyengélkedőre küldött, ahol 10 napot dekkoltam, naponta háromszor kaptam penicillint a fenekembe a szadista benyomást keltő felcsertől, meg valami inggomb-szerű tablettákat, bár szerintem egy-egy vodka többet használt volna.

Pár nap múlva látogatókat kaptam.

K.S. főhadnagy, a jövődöbéli gyógyulás utáni szakaszparancsnokom, és K.I. tizedes, leendő rajparancsnokom látogattak meg, akiknek az a felcser mutatott be, akit egyébként az első látástól utáltam, mert olyan kéjesen vagdosta belém az injekciós tűt, hogy még ma is kiráz a hideg, ha álmomban előjön. Elmondták, hogy a zsirai szakaszba vagyok beosztva, bíznak a gyógyulásomban, és minél előbb várnak a manzárdon lévő feljárt mellett jobbra eső szobába, ahol egy felső ágy áll rendelkezésemre pont a bejárati ajtóval szemben. A szalmazsák meg van tömve, én leszek ott a negyvenkettedik lakó.

Elmondták eddig mi történt és mi fog történni ez után – bíznak abban, hogy a BM Határőrség egészséges és oszlopos tagja leszek nemsokára, ami nekem akkor szinte hihetetlennek tűnt, és kételkedve is fogadtam, tekintettel 52 kilós legényes termetemre és érzékelve a 39 fok körüli lázamat, amitől a hideg rázott és remegtem, mint egy harci vadászkutya. Nem akarok túlzott érzelmeket belekeverni esetembe, de az injekcióktól inkább betegebb lettem, és meg voltam győződve róla, hogy itt fogok meghalni, ahogy azt egy férfiembernek ilyen esetekben kell.

A Magyar Népköztársaság határának őrizete általam fog csorbát szenvedni.

Közben megérkezett a doki, aki fiatal volt és lelkes, hadnagyi rendfokozattal, együtt annyira bíztak a felgyógyulásomban, hogy még én is hinni kezdtem benne.

A gyenguszon csak feküdnöm kellett, meg lejárni az étkezdébe és naponta háromszor enni. Katonatársaim időnként be-bejöttek, engedélyt kértek (nem tőlem), felmosták a szobát akkor is, ha a kő nem volt koszos.

Volt még egy betegársam, akit fogínysorvadással kezeltek, szintén vas megyei fiú, 190 cm magas, 120 kg, egész nap úgy sírt, mint egy kisgyerek, mert a szerelme, valami Piroska, a napokban hűtlenül elhagyta, a zsebkendője máris telefűjva, ezért a lepedőbe törölgette az orrát meg a könnyeit. Elzokogta bánatát: a kedvese pillangóként röppent be a szerelem édenkertjének kapuján már egy éve, ám nemrég megint más hímlepkére váltott, ő pedig szédülten itt hever a végzet rögsz általaján...

Kifűjta az orrát és folytatta. Miért és hogy történhetett meg ez? Hányszor sétáltunk, heverésztünk együtt a réten, az erdőben és úszkáltunk a szerelem tiszta mámorában, egymásban elmerűlve és kapaszkodva álltunk a Ság-hegyen a trianoni emlékkereszt tövében. Elnéztünk északra, elnéztünk a végtelennek tűnő keletre és délre – nyugatra nem láttunk el a kereszt takarása miatt – az örömmámor könnye csurgott az arcunkon... Piroska tágra nyitotta szemét, s lágyan ama drága arc kinyílt az ég burája alatt, mintha a felhők közé kívánna szállni sudár alakja, bár akkor kaptam volna őt karjaimba és sosem eresztettem volna el...

Egyetértően bólogattam és majdnem én is elsírtam magam.

Egy esetben, már nem emlékszem miért, le kellett mennem egy emeletet, csak úgy, papucsban. Egy lépcsőfordulóban szembe jött velem egy tiszt, amikor elhagytuk egymást, óriási ordítás rázta meg az egész laktanyát, ahol ezután minden elnémult és síri csend honolt, amíg ez az esemény zajlott.

KATONAAAAAAAAAAAA!!!!!!!!!!!!!!

Megfordultam, köpni, nyelni nem tudtam, a lábam remegett.

– A tiszteletadás hol maradt?

– Tiszt elvtárs, én beteg vagyok, öt napja vonultam be, a gyengélkedőn gyógyulgatok..., még semmit sem tudok, csak fekszem, és gyógyszereket kapok (a rendfokozatokat még nem ismertem).

Figyeljen, - mondta. – Ha sapkában, akkor így, ha sapka nélkül, akkor fővetéssel így kell tisztelegni. És mutatta. Mivel sapka nélkül voltam, fővetéssel kellett tisztelegnem azon nyomban.

Amikor visszamentem a gyengélkedőre, akkor tudtam meg a felcsertől, hogy aki a lépcsőfordulóban tiszteletadást tanított teljesíteni az nem volt más, mint Palcsó János alezredes, a kiképző zászlóalj parancsnoka, az ismert tenorista Palcsó Sándor – akit a bevonulás évében, március 14-én az Operaházban hallottam énekelni Erkel Ferenc Hunyadi László című operájának V. László szerepében – fivére.

Na, onnét volt ismerős ez a hang.

Oktatási négyszög

A gyengélkedőről kigyógyulva, ahol bevonulásom napjától leledzettem, beosztottak a zsirai kiképző szakaszba. K. S. főhadnagy volt a szakaszparancsnokom, aki egy jól képzett, katonás tiszt volt, jó előadó, jó készségekkel, gyakorlatilag megtanított bennünk határré válni. Sajnos már ő is az örök határokat őrzi.

Egy alkalommal a Guba-hegyen oktatási négyszögben álltunk, és délelőtti oktatás közben a szakaszparancsnok észrevette, hogy a zsemből kivett kekszet bekaptam és finoman örölni kezdtem a fogaim között. Rám is ordított, hogy „mit rág katona?”

Elrebegetem, hogy jelentem kekszet. Erre ő: Látja azt az erdősarkot?

A kérdés lényegét sem értettem, mert ha azt mondom, hogy nem, akkor az igazság teljes kibontásával maradok adós, meg az előjárónak nem nagyon illik hazudni, ám később az őrön töltött két év alatt rájöttem, ha igazat mondok, megfenyítenek, ha az igazághoz közelit hazudok, akkor megúszom a büntetést.

Én: Jelentem látom. (Kb. egy kilométerre volt)

Ő: Feküdj, lapos kúszás az erdőig, meg vissza!

Az ördögbe, erre tényleg nem számítottam, túlzásnak tartottam a fenytést, ha elrágcsáltam volna egy pár gyulai kolbászt, akkor sem kaptam volna többet. Viszont értettem, hogy példát kellett statuálni, és ezzel az esetleges ellenséget távol tartani, amely, mint tudjuk, sohasem alszik, mert mi lenne, ha a továbbiakban az egész oktatási négyyszög rajparancsnokostól elkezdene kekszet rágcsálni teljes csámcsogással, és ettől nem hallaná meg a sunyi ellenség közeledtét. Nyilván ezt meg kell előzni! Katonásan eldobtam magam, az AK szíját a markomban tartva a jobbal-, és felkaromra fektetve kúsztam a havas-sáros terepen, a 60-80 cm-es fekete fenyők között időnként megpihentem, elszívtam egy-egy cigarettát, megettem a maradék kekszet, a posztó köpenyem, a nadrágom teljesen véletlenül beakadt az útba eső tuskókba, a nadrág el is repedt két helyen, rendesen.

Vissza-visszanéztem a társaimra, akik vezényszóra gyakoroltak pihenj, vigyázz, balra át, hátra arc, oszlj, szív, sűrít, terjeszkedik, kipufog, ül, fekszik, hozzám... Kicsit szégyelltem is, hogy én meg csak itt fekszem. Volt idő gondolkodni a múlttól és a nem túl rózsásnak ígérkező jövőről. Bevonulás előtt ajkai munkahelyemen a leány kézilabdacsapat másodedzője voltam, a meccsek nyáron a szabadban salakos pályán voltak, edzés, meg meccs után beálltunk sörözni a Topogónak nevezett társas ivóhelyre, este meg bebolyongtuk a várost. Most egyetlen egy kézilabdás lány is meg tudná hozni a kedvemet, ez azonban csak az ábrándok lila mezején maradt. S mint ez közismert Vörösmartyótól: „Ábrándozás az élet megrontója, Mely, kancsalul, festett egekbe néz. Mi az, mi embert boldoggá tehetne? Kincs? Hír? Gyönyör?” – ez utóbbi inkább, de ez irányú gondolatom itt most rossz irányba kanyarodó vágányra keveredett.

A jövőre nagyon gondolni sem mertem – ilyen kezdés után mi várhat rám? Az őrön élesben, amikor már az AK is 60 db lőszerrel nehezebb lesz, az egész őrsi élet végtelen sötét univerzumnak tűnt, és ott sem fognak díszvendégként bánni velem, ez kétségtelen. Most itt megkergült kisbolygóként keringek a Guba-hegy ismeretlen végtelenében hason fekvé és így tényleg nem láttam az „erdő sarkát”. Időnként fel kellett emelkednem, hogy nem tévedtem-e el, bízva benne, hogy felemelkedve nem lőnek fejbe géppuskával, (mint a szovjet seregben ez gyakorlat volt, amikor a hírek szerint géppuska tűz alatt kellett kúszni).

Délután valamikor az egyik katonatársam jött értem – ámbár még nem értem el az erdősarkot – és futásban visszairányított a parancsnokhoz, mert a foglalkozásoknak vége lett és fel kellett készülni a Petőfi laktanyába való gyalogos, nótás bevonulásra. Amikor a főhadnagy meglátott sárosan, tépett ruhában, hangosan és irtózatosan lehordott – hogy néz ki a BM Határőrség által rám érdemtelenül került posztó öltöny?! Ezért felkergetett az egyik teherautóra. Nem gyalogosan kellett visszamennem, mert ilyen katonával nem akartak szégyenkezni a városban.

Éleslövészet

1965. decemberében, a kőszegi újonc-kiképzésen éles lögyakorlaton vettünk részt a Guba-hegyi lőtéren.

Akik az előző nap már lődöztek, azok közül néhányunkat kettesével kiraktak az országútra a helyszínt biztosítani. Reggel nyolc órakor, persze géppisztollyal éles lőszer nélkül, egy-egy kulacs vízzel.

Minket a társammal – vékony, csontos jánkmajtisi fiú volt, aki nekem, Vas megyeinek kissé szokatlan tájszólással beszélt, nős volt, elmondta, hogy hogyan szült a felesége "megfele", amikor ő éppen a szomszédjánál diót vert „lefele” a kertben – a lőtér után a Horvátzsidányba vezető útra tettek ki egy erdei út csatlakozásához. Kaptuk a parancsot, hogy senkit ne engedjünk arrafelé bóklászni, ha gépkocsi jönne, állítsuk meg, és fordítsuk vissza Horvátzsidány felé. Remekül elvontunk, telt-múlt az idő, az unalom ölt bennünket, már mindent elmondtunk egymásnak, amit el lehetett, be-besétáltunk az erdőbe, rúgtuk az avart, néztük a levéltelen, csupasz faágakat, a felhőket, levizeltük a bükkfák törzsét többször is – nem történt semmi.

Unatkoztunk. A nyári, Balaton melletti munkám járt az eszemben, amikor egy mellettünk lévő ÁFÉSZ büfében dolgozó ügyeskedő eladót tanulmányoztam, mert tetszett, amit csinált. És tetszett, ahogy csinálta. Sört, Bambit, szendvicset, sült kolbászt, cigit és egyebeket árult, gyors volt kiszolgálásban és számolásban is, a kiadóablakba kitett mindig egy üveg sört, és beleszámolta a fizetendő összegbe, s ha elvitték, elvitték, ha nem, akkor nem. Ha észrevették, bocsánatot kért – és bizony most itt megittam volna egy jó sört a kulacs víz helyett. Az úton még madár sem repült keresztül, őzek, szarvasok sem jártak, hisz a lövészet hangjától még az Óperenciás-tengeren is túlra futottak.

Az országút baloldalán állt (még ma is ott van) egy régi kőkereszt, talapzatán A.M.D.G. betűk. Ténylegesen alig olvashatók voltak ezek a betűk, bicskával rásegítettem. Akkor még nem, csak később tudtam meg a rövidítés jelentését. Ad Maiorem Dei Gloriam. (Az Isten nagyobb dicsőségére). Na, ott ácsorogtunk, sétálgattunk, fáztunk, leülni nem lehetett, nem volt mire, meg egyébként is hideg volt.

A gépfegyverropogásnak, a lögyakorlatnak fél egy körül lett vége, érezni és vágni lehetett a csendet – viszont minket elfelejtettek összeszedni. Vártunk, vártunk és csak azért nem haltunk éhen, mert határőrök voltunk, és nem volt rá parancsunk. Egyébként is a határőr nem éhes, csak érzékeli a kaja hiányát.

Fél négy is elmúlt, mire sötétedni kezdett és értünk jöttek teherautóval; a szakasz- és rajparancsnok volt a megtalálónk. Még a kőszegi őröt is értesítették, mert azt hitték, hogy leléptünk, nagyon örültek nekünk, mi pedig a késői ebédnek.

Nagybirka

A kiképzést talán úgy jellemezném, hogy az addigi diákévek, majd a munkahelyen tapasztalt civil szabadság képe leejtett keretes fényképként megrepedezve fekszik a kiképző pont agyonmosott folyosóján. A határőr mundér kiosztásával elveszítettük emberi szabadságjogaink zömét, amit tenni kellett, azt parancsra tettük, önállóság megszűnni látszott, ha mégis

próbálkoztunk önállóak lenni, annak nem volt szabad az előjárók tudomására jutni, mert szankciók követték, amelyeknek tárháza kimeríthetetlen volt.

A reggeli torna külön élmény volt számomra, hisz 10 nappal később kezdtem a harci feladatok betanulását az ismert gyengélkedős kitérőm miatt, egy száz nadrágban való udvari leérkezés után általános vizezés volt, ki merre állt, versenyezve, hogy ki milyen messzire tud, nemrég jártam arra 50 év után, egész sudár fenyőfák nőttek ettől a hígrágyától. Valamelyik raj parancsnoka számot mondott be, arra kellett elvégezni egy meghatározott mozgássort, én csak azt éreztem feladatommak, hogy ellessem azt, amit a többiek csinálnak, és igyekeztem utánozni őket.

Többször is közölték velünk a parancsnokaink, hogy ki leszünk mi képezve repedt házú csigabigák annyira, hogy ha jön az ellenség, amely mindig itt settenkedik körülöttünk, meglátva minket úgy menekül fejét, fegyvert és felszerelést elhagyva, hogy ezek összeszedésével napokig le leszünk kötve, és ezért egész életünkben büszkék lehetünk magunkra.

A gyakorlatok sorozata teszi a katonát harcedzetté, kérdezni nem kell, mert ha figyelmesen hajtjuk végre a feladatokat, akkor nem lesz mit kérdezni, továbbá a végrehajtáshoz szükséges ismérveket csak gyakorlatban lehet elsajátítani, nem könyvekből magolva. A fegyverhasználati pontokat sosem kaptuk meg írásban, a folyamatos ismétlés során tanultuk meg szó szerint.

Ezért egy egész napos harcászati feladatot állítottak össze, állítom ilyet még nem látott az Alpokalja. Ezzel is próbálták minket előkészíteni az előttünk álló határőrizeti feladatokra, hisz a határőrnek vadszőlőként kell ráfonódnia a határra, ezzel is védeni, mert mint tudjuk, a nyugati világ egy dőlő fa, mi pedig alatta vagyunk és testünkkel is védenünk kell hazánk szent határait. Teljes felszerelés, hátizsák, benne már nem tudom mi volt, hogy dög nehéz legyen, rákötve szilárdan a páncélsisak, ásó, kapa, nagyharang, alumínium kulacs tele vízzel, szimatszatyor. Sorakozó, elindulás: Nótafa! Parancs! Nótát! Énekelve mentünk egy eddig ismeretlen irányba kifelé Kőszegről.

„A határra indul már a sok járőr legény
Búcsúcsókot int utána sok-sok női kéz
Száz szál virágszál a sapkájukra hull
Közben a járőr messze elvonul
Meg- meg csillan egy - egy könny a halvány arcokon
Találkozunk még édes angyalom

A határról győzelmesen visszajövünk még
Ragyogni fog felettünk a messze kéklő ég
Míg messze járunk a szív a szívre vár
Leszel még boldog te barna hajú lány
Rózsává lesz minden arcon titkon ejtett könny
Ha majd a győztes járőr visszajön”

Kiértünk a birkalegelőre. Se egy fa, se egy szélárnyék, enyhén havas terep, mínusz 3 fok. Csatárlánc. Sisakot fel, fegyvert kézbe, lassú lépés, roham, lapos kúszás, ellenség jobbról, ellenség balról, repülő alacsonyan, (erre hanyatt vágtuk magunkat és a levegőben elképzelt repülő elé lőttünk fél géphosszal, nyolcas irányzékkal, elképzelt lőszerrel), repülő magasan,

ekkor hasra kellett feküdni és isten bizony, örültem, hogy nyugodtan fekehettem és hogy onnan nem lóttek. A gaz ellenség gázt vetett be, gázálarc fel és ugyanazt végig kellett csinálni, mint az előbb, de gázálarcban. Az epsomi Derbyn nem hajtották úgy meg a lovakat, mint bennünket, már-már enyhe szadizmust is éreztem a parancsnokok részéről.

Három óra hosszat tartott, amíg kiűztük az ellenséget a legelő túlsó végénél, ott volt egy kis szusszanásnyi cigarettaszünet visszaindulás előtt, mert az előljárók elfáradtak, a kiképzendő állomány között nem volt fáradt, mert aki nem bírta, az összeesett harc közben és természetes veszteségként volt elszámolva a végén, amikor visszafelé összeszedtük őket. Viszont visszafelé már könnyített volt a feladat, mert igaz, hogy a gázálarcot viselni kellett egy ideig, de már nem volt annyi lapos kúszás, roham, meg repülő és két óra alatt visszaértünk. Rövid értékelés, hogy a gyakorlat elérte célját, de még ismétetni kell.

Aztán nótaszóval bebotorkáltunk a laktanyába, még az ebéd sem esett jól.

De..., végre egy győztes csata!

Cáki pincesor

Az 1965-ös határőr újonckiképzésen egyik éjjel fél egy tájban riadót ordított az ügyeletes. Aztán mindenki tovább ordított a Petőfi-laktanyában. A tisztesek szarvasbika szökdelésekkel, ámbár álmos krokodilpillantásokat vetve hangos vezényszavakkal próbáltak noszogatni bennünket, újoncokat, oly gyorsan, hogy még a szalmazsákokat sem kellett kisimítani.

Kiugrás a vaságyból, villámömlés: a posztóruhát csak úgy, a kincstári rózsaszín „buzi-hálóingre” kaptam fel, mert máskor is volt ilyen éjszakai riadó és tapasztaltam, hogy sosem tartott fél óránál tovább. Puskafogás és rohanás ki az alakuló térre sorakozni.

Azonban most baljós jelek mutatkoztak. Járőrpárok alakított a rajparancsnok közülünk. Én egy szabolcsi gyerekkel kerültem párba, aki vasúti szolgálattevőnek tanult bevonulás előtt, és mint ilyen, bármiféle szeszecit le tudott húzni egy szuszra. Aztán nyaralós pihenésen többször is járt, amikor kerékpár mellett piásan aludt az ároksparon – én lettem a járőr parancsnoka. Ponyvás teherautókra másztunk fel (kézellenőrzés után, hogy van-e rajtunk gyűrű), és elindultunk az éjszakába. A ponyvás „busz” egyszer csak elkezdett kétszáz méterenként megállni és a járőrpárokat kitelepítették az út melletti árokspartra a tini leányderék vastagságú kőris és kocsánytalan tölgyfásor közé, megkaptuk a jelszót és a jelhangot s éreztük, hogy most élesben, ámbár lőszer nélkül fogunk határőrösdit játszani. Töksötét volt, kezdő határörként az orrunkig sem láttunk, (persze később a határ mellett megtanultunk sötétben is tájékozódni, ez a képességem azóta is megvan, remekül eligazodom sötétben).

Lassan vánszorgott az idő, izgultunk is és azt hiszem féltünk is egy kicsit. Fülünket „széles vételre” állítottuk, időnként egy fécánkakas kiáltott. Vártunk, nem beszélgettünk, ám remekül észrevettük az „ellenőrző járőrt”, a kapott jelszót és a jelhangot sem felejtettük el, minden rendben volt nálunk. Kicsit elbeszélgettünk a tapasztalatokról és elköszöntek.

Aztán csönd lett, narancsszínű ködből bújt ki a nap, kezdett világosodni – eszembe jutott, hogy civilként munkába menet ilyen idő tájt szoktunk egy-egy pálinkát lelökni az ajkai piaci büfé előtt, hogy a hat órasi munkakezdésre beérjünk. Unatkoztunk, céltanná vált a kintlét, és tudat alatt lepergett a „semmi a sehovába” érzése. Nyilván csak állóképességi próba lehetett, mint

máskor az alakuló téren hidegben való ácsorgás és téblábolás órák hosszát, amíg a kiképző zászlóalj tisztjei az épületben iapiacsoztak, vagy piroszacskiztak.

Néztük a tőlünk pár méterre lévő most a világosodásban már láthatóvá vált „Cáki műemlék pincesor”, amelyet eddig csak a gimnáziumi tanulmányaimból ismertem. Nos ez volt aztán az igazi élmény!

Végül is jött egy ponyvás teherautó és felszedett bennünk, épp ideje volt mert már jégcsapok kezdtek beköltözni a hálóingembe.

Szócei guggolás

1965. decemberében, a kőszegi kiképző bázisról, közelebről a Petőfi laktanyából az újoncok felét Karácsonyra, másik felét Szilveszterre engedték haza. Én a szilveszteriek közé kerültem. A Karácsonyt próbáltuk kissé meghittebbé tenni, titokban még a tisztességekkel is tegeződtünk, igaz, a körletrendet akkor is fenn kellett tartani, de a hivatásosok nem császarkáltak állandóan a nyakunkon. Béke volt.

Az ebédlőben „hömpölygött” a kultúra, egy alig díszített fenyőfa is fel volt állítva, határőrszenekar adott műsort, filmvetítés volt. Nem karácsonyi, hanem valami ritka szovjet film, amiben nem lóttak és nem is győztek, csak családirag nyelték a vodkát, minden nő nemibeteg volt, akik a földeken dolgoztak, a férfiak meg szívták a mahorkát a föld végében, időnként elcsattant egy-egy pofon, tényleg megkapó volt a szocialista idill, ennyire emlékszem, a cselekményre már nem. Az egész Karácsony egy alulfinanszírozott, önerőből összetákolat bulinak tűnt, miközben a legénység az otthonra meg a barátnőre gondolt, ennél józanabb és hűségesebb időszak ritkán adódik a férfiember életében – egy hónapja se ital, se nő.

Karácsony után érkezett vissza az eltávós állomány, éjjélre kellett beérniük.

Egyik szobatársunk vas megyei őrségi, szócei gyerek volt a megye legzordabb vidékéről; minden évben május végén olvadt el a hó maradványa az árokpartokon, csak a fű, a mindent túlélő batul alma és a szakszövetkezetben termelt málna élt meg az agyagos földön. Ő volt az utolsó eltávós, aki beérkezett. Már gyakorlatilag aludt mindenki, amikor belépett és egy üveg bort tartott a magasba, mondván, hogy „Fiúk, hoztam bort!”

Öröm járta be a szobát, a fantáziám beindult. Bor! Méz, ásványok, birs, sárgadinnye, mozog az illat, alakul, él, vibrál, érződik a mineralitás. Hol a karamelizált őszibarack édessége erős, hol lenyűgözően virágos-mézes, néha picit akácvirág jellegű, több mattsággal és sok ásvánnyal. Lehet az illatban nyersesség, vadság, de mégis ízléses, harmonikus.

Odaadta az ajtó melletti ágyon heverő tisztességeknek, aki ivott belőle, majd ment körbe az üveg a szobában, ahol negyvenen voltunk. El kell mondani, hogy bevonulás óta, egy hónapja, az állomány fele nem ivott alkoholt, mindenki kapott az alkalmon, hogy ihasson.

Amikor megjárta a szobát az üveg és mindenki ivott belőle, kijelenthettem, hogy a fenti elvárt jellemzőkből a boron semmi sem érződött, az üveg még mindig félig volt borral. Elképzelhetitek a bor minőségét, de a lényeg, hogy jó szívvel adták.

Határőr kutya I.

A határőr kutyák is személyiségek voltak, nem azonos mentalitásúak: volt, amelyik nyomkövetésben, volt amelyik szagfelismerésben volt kiváló, és volt amelyik légszimatra száguldott, mint a szélvész, húzva maga után a kutyást, aki aztán kénytelen volt elengedni a pórázt mert nem bírta a kutya tempóját. Persze olyan határőr kutyával nem találkoztunk, amelyik mindhárom elvárásnak megfelelt volna. Azt szerettük legjobban, ha a kutya éber volt, még akkor is, ha aludt az ember, mert a gyanús hangokra azonnal reagált és megrángatta a kutyás nadrágszíját, amelyhez hozzá volt csatolva a póráz. Lehetetlen az ellenőrző járőrt nem észlelni ily esetben, ez a kutya a határsértőt is észlelte volna, de amíg én határőr voltam, az őrsön ilyen kutya által észlelt határsértési kísérlet nem volt. Ha volt határsértés, akkor a kutya az esettől távol volt.

A kutyás társam szabolcsi gyerek volt – a szabolcsiakat az őrsön, tudom helytelenül, tírjákoknak hívtuk, az őrsparancsnok H. Gy. őrnagy azonban parancsban tiltotta a szó használatát. A tiltás után átálltunk a "kamionos" kifejezésre a TIR rövidítés használatával (TIRpák). Tehát társammal voltam éjszakai szolgálatban a bozsoki csatlakozás közelében. Kiértünk, telepítettük a H63-as jelzőberendezéseket jobbról, balról, elfoglaltuk a figyelő állást (fekvést), a társam elkérte az esőgalléromat, arra telepedett a Panka nevű határőr kutya, aki elfeküdt, a társam betakarta a saját esőgallérjával és az azonnal elaludt. Még horkolt is. Normális kutyát általában a vadászösztön jellemzi, meg alapjában véve kíváncsiságra hajlamos és a legkisebb zajra is jeleznie kell. Jó, ne vadásszon, ne üzze az őzet, a nyulat, várja, hogy a vad jöjjön el hozzá, de vegye észre a határsértőt is meg az ellenőrző járőrt is, hisz alaphoz azért tartotta a határőrség nem kevés ráfordítással.

Az Aranypatak zümmögő vize jól összecsengett a kutya horkolásával. Ellenőrző járőr sem jött, nyugodt volt az éjszaka. Mikor felszedtük a H63-asokat a kutya még akkor is aludt. Hazainduláskor keltettük fel, kicsit kóválygott, de ballagott velünk.

Határőr kutya II.

Az őrsön négy kutya volt, három német juhász és egy valami csehszlovák fajta, kistermetű, szürkésszínű eb, aki a rendőrségtől került át hozzánk. Ugatott, ha nem tisztelegtünk neki, állítólag a rendőrségnél alezredesi rangban volt, de ez lehet, hogy csak szóbeszéd...

Mind a négy kutya allergiás volt a zöld tányérsapkára, köszönhetően annak, hogy az őrsellátó törzsörnmester, ha arra járt, akkor a tányérsapkával integetett, a kennel drótkerítését ütötte a sapkával, ezzel örületbe kergette az ebeket. Pavlovi reflex volt a kutyáknál, mert az eltávról vagy szabiról bevonuló tányérsapkás sorállományt is ellenségnek tekintették.

A kutyások szerint sokat segítettek a határ őrzésében éberségükkel az ebek, én azonban ezt nem tapasztaltam, ha magunkkal vittük őket a határra.

A járőr az Aranypatak parton teljesített szolgálatot, ahol akácfák sorakoztak, melyek minden tavasszal, amikor virágoztak csak úgy ontották az illatot tömött húsú fehér fűrtjeikből, érezni lehetett a kiáradó illat rezgését, mintha hanghullámok fakadtak volna a lombokból. Minő

csodáknak voltak forrásai a sok-sok madárnak, bogárnak, méhnek, pillangónak, melyek felhőként rajzottak a fák körül.

A járőr meg-megállt, hallgatta a békák brekegését, nézte a tarajos gótét a vízben. A patakon túli osztrák területen egy rohonci parasztember gépi munkát végzett a földjén, vele volt egy közönséges utcai kutya is, amelyik szaglászott és a bokrok között ólalkodott, leült pisilni, aztán mind közelebb lopakodott a patak túloldalán, vakarózott egy jót és vörös szemekkel nézett át a mi járőr-kutyánkra, amelyiknek, ha jól emlékszem Szultán volt a neve. Nappali szolgálatban nem aludt el, az idegen szuka szagára felkapta a fejét – enyém leszel osztrák kutyus gondolta – nyála a porba hullott, aztán lelépett, átbújt a határkerítésen, átugrott a patakon, megállásra vonatkozó felszólításra nem állt meg, kifelé irányuló tiltott határsértést követett el és sem parancsra, sem könyörgésre nem jött vissza a gazdihoz.

Lett is nagy ribillió a politikai tiszt és az őrsparancsnok is intézkedni kezdett, bízva abban, hogy a kutya visszajön és nem lesz belőle ügy.

Csakhogy Szultán nem jött estig, nem jött reggelig. Lesz, ami lesz, jelenteni kellett a kincstári kutya eltűnését a kerületparancsnoknak. Jött az elhárító tiszt, Sipos alezredes törzsfőnök továbbá Mucsi őrnagy, jelentés ment az országos parancsnokságra is. Kerületparancsnoki intézkedés nyomán kapcsolatfelvétel az osztrákokkal. Az osztrák fináncok megfogták a kutyát és két nap múlva Kőszegnél visszaadták Szultánt. A kutya többé nem került vissza Bucsurra, a kutyás tiszttest viszont néhány napra fogdába zárták és úgy emlékszem, hogy utána Zsirára került (de ebben már nem vagyok biztos).

Határőr kutya III.

Egy évvel az őrsre kerülésem előtt szerelt le egy kutyás szakaszvezető, aki benősült a faluba. Az őrs német juhászkutyája kölykeiből valahogy sikerült kimentenie egy szukát, amit aztán leszerelés után határőr kutyának szakszerűen kiképzett (apport, csibész, ül, fekszik, kúszik-mászik stb). Leszerelés után rendőr lett, a faluból járt be motoron a közeli megyeszékhelyre szolgálatba. Felesége egy gyönyörű helyi lány volt, a falu végén laktak.

Valahogy az őrsi röplabdázás közben sikerült jó kapcsolatba kerülnöm a fiatalasszonnyal, aki 20 éves volt, pont egy évvel idősebb nálam.

Titokban találkozgattunk aztán meg is állapodtunk egy randiban náluk; szerdán a férje este kilenckor indul szolgálatba és rendes körülmények között reggel hat körül ér haza. Kaptam kapukulcsot, mert éjszakára bezárták, és mondta, hogy finom vacsorával vár este 10 órakor. Kértem kimaradást, meg is kaptam este 18-tól másnap 12-ig.

Dudorászva mentem, „Hej, tulipán, tulipán, teljes szegfű szarkaláb, tele kertem zsályával, szerelemnek lángjával, Nyisd ki rózsám kapudat, hadd kerüljem házadat, rózsafádnak illatja az én szívem biztatja.” A megbeszéltek szerint bementem a kapun, belülről bezártam, amikor észrevettem, hogy rohan felém egy kutya – morogva, de ugatás nélkül, ahogy tanítva volt – fergeteges sebességgel. Gyorsan sikerült beugranom a kapu melletti úgynevezett „nyári konyhába” és behúzni az ajtót. A francba! Amikor a rendőr elment szolgálatba szokás szerint kiengedte a kutyát a kennelből éjszakára, mert napközben zárva volt. Viszont a felesége elfelejtette ismét bezárni a kutyát. A kutya ott ült az ajtó előtt, én bent voltam időnként morrant egyet-egyed, majd elment és elfeküdt a ház bejárati ajtaja elé.

A „dögnek” alvászavarai lehettek, mert ha megmozdultam a rejtekhelyen akkor, mint valami Alpokon túli távoli mennydörgés, morogni kezdett.

Fél egy tájban kialudtak a fények a házban, szerintem a fiatalasszony lemondott az érkezéséről. Éreztem, hogy nemhogy boldog közös éjszakánk, de óránk sem lesz. Még el sem kezdődött, máris vége.

Tudtam, hogy nagy pácban vagyok. Ha megjön a rendőr és elkap, betörőnek, vagy tolvajnak néz, becipel az őrre, de előtte nyilván tettlegesség esete is fennforoghat, amelynek csak én lehetnék a szenvedő alanya. Az őrön aztán a fenyítés is biztos, és Mucsi őrnagyot idézve „egy évtől öt évig, öt évtől kötélíg” kinéz minden.

Az ablakon beszűrődő holdfényben néztem a tenyeremen az életvonalamat, hogy hol ér véget, és arra gondoltam, hogy ez itt most be is következik, és ezt teljesen ártatlanul szenvedem el, jobb lett volna, ha az ágyban kap el minket a férj, mert akkor már ártatlanságról szó sem lehetne. A férj meg is érkezett, a célba érés halvány esélye is tűnni látszott számomra, ami aztán végleg be is bizonyosodott. A motort letámasztotta, a kutya eléje ült, örültek egymásnak, puszkilkodtak, szerencsére a „dög” nem árult el.

A szívemmel volt tele a torkom. A kutyát beküldte a kennelbe, adott neki reggelit meg vizet, aztán bement a házba.

Kiosontam a kapun, majd sétálva bementem az őrre. A napos kérdezte: Na, milyen volt? Legyintettem...

Kotra Károly: Történetek a határőr életemből

Rejtett hiba

A gépkocsizó szakaszoknál mindig voltak változások. Vagy az emberek cserélődtek bevonulás-leszerelés által, vagy a járművek az elhasználódás végett.

Új gépkocsi került a kerülethez, egy Lada Niva. Dénes, az egyik félidős gépkocsivezető kapta meg az autót. Egy hét eltelte után jelentette a műhelyfőnöknek, hogy időnként, fékezés közben koppanó hang hallatszik a hátsó futómű irányából. Próbaút a telephelyen, semmi hang. Ennek ellenére kerék leszerelés, futómű megvizsgálás az emelőn. A szerelők semmilyen rendellenességet nem tapasztaltak. „Nincs ennek semmi baja” ez volt a végső konklúzió. Azonban a későbbiekben a szállított utasok is hallották a koppanó hangot, amely nyugtalanságot keltett bennük. Parancsnoki utasításra a békéscsabai AFIT szervizbe kellett vinni az autót, ahol a városi próbaút során esetenként hol gyengébben, hol erőteljesebben hallatszott a koppanó hang. A féket szétszedték, a futóművet megvizsgálták, fékpadi mérést végeztek, majd megállapították, hogy a gépkocsi hibátlan.

A fékezéskor bekövetkező koppanó hang a fékezés intenzitásától függetlenül továbbra is hol hallatszott, hol nem. A gépkocsivezető már megszokta, az utasait viszont továbbra is aggasztotta a jelenség. E problémával kapcsolatban történt telefonálás az Országos Parancsnokságra, levélírás az AFIT szervizbe, miszerint ez garanciális probléma, amelyet meg kell szüntetni. A végeredmény, egy komplett hátsó futómű csere lett, azzal a feltétellel, ha ezek után is koppan valami, az már a biztonságos közlekedést nem befolyásolja. A továbbiakban ezzel együtt kell közlekedni. Így is lett, a koppanó hang maradt.

Dénes leszerelt, Ferenc az újonc, a Lada Nivát megkapta a hozzá tartozó koppanó hang jelenséggel együtt. Körülbelül egy hónap elteltével egy csöndes hétvégén én az autót tisztogattam a garázsban. Ferenc is ott volt, de ő az autó hátulján szerelt valamit.

- Mit csinálsz? Kérdeztem egykedvűen.
- Próbálom megkeresni mi az, ami koppan itt hátul.
- Azt már keresték sokan, de még nem találta meg senki.
- Én pedig most megkeresem, mert ennek itt a karosszériába kell lenni nem a futóművön. Válaszolta, miközben kiszerezte a hátsó ülést.

Mivel ott nem találta meg a hibát visszapakolt mindent, majd folytatta a csomagtartóban. Mindent kiszerezte, amihez szerszáma volt és hozzá lehet férni. Kis idő múlva szól nekem.

- Karesz, segíts már, nem férek oda rendesen, meg kellene tartanod a benzintankot.

Én tartottam a tankot, ő pedig egy csavarhúzóval piszkált valamit.

- Mi az, mit láatsz? Kérdeztem tőle.
- Ez egy ki...szott üveg pohár, amiből vodkát lehet inni. – Mondta indulatosan, miközben egy szűk résen keresztül sikerült kipiszkálnia a tank és a fenéklemez közötti résből.

Nos a pohár, melyet a gyártó munkások ott felejtettek, hol előre gurult hol hátra. Hol koppant, hol nem.

Ezek után Ferenc mindent visszaszerelt és a továbbiakban koppanó hang nélkül szállította utasait.

1983/84 szilvesztere

1983. december 31-én 19 óra után az Orosházi Határőr Kerület határügyeletes tisztje riadót rendelt el. Az elsődleges információ szerint Kübekházán (amely a román-jugoszláv-magyar hármás határ mellett volt található) egy 20 év körüli fiatalember összeveszett a szüleivel, magához vette a legnagyobb kést, amit a konyhaszekrénybe talált és közölte, „Én most elmegyek világgá, mert elegendem van mindenből”. Mivel volt már korábban tiltott határátlépési kísérlete, felmerült a gyanú, hogy határátlépésre készül. Ez volt a riadó alapja.

Én a törzs kettes gépkocsi vezetőjeként vittem magammal Hortobágyi Zoltán századost és egy másik tisztet, akinek a nevére már nem emlékszem. Ők ketten irányították az akciót. Megtörtént a határozás kifele Románia és Jugoszlávia felé egyaránt. Fegyveres támadóra volt mindenki felkészítve. Éjszaka folyamatosan ellenőriztük a határozást. Én végig a kocsiban maradtam, mert nekem volt URH rádió a gépkocsiban, amellyel egy frekvencián voltam a rendőrséggel. Figyelnem kellett a rádióforgalmazást, mert a rendőrök is keresték az illetőt, elsősorban a szórakozóhelyeken. Reggel hét óra után lett lefújva a riadó, ugyanis az emberünk részegen hazatért egy házibuliból. Mindenki fáradt és mérges volt, mert egy ilyen alak miatt a szilveszter éjszakát kint kellett tölteni a hidegben.

A visszafelé haladó úton a rendőrségi rádióforgalmazást hallgatva értesültünk arról, hogy Makón, akkor éjszaka egy 17 éves lány az eltitkolt terhességéből megszült gyermekét megfojtotta. A reggeli órákban a szülésből adódóan rosszul lett, mentőt hívtak hozzá így derült ki szörnyű tette. Onnantól kezdve síri csendben mentünk Orosházáig.

Amikor nem én vezettem

1984. január végén eltávozást kértem hétvégére. A gépkocsim soha nem maradhatott sofőr nélkül, így azon a hétvégén Csányi Ferenc vette át tőlem a gépkocsit. Átadáskor tiszta állapotban, benzinnel megtankolva kellett átadni, majd ugyanígy visszavenni.

Hétfő reggel, Ferivel a hálólhelyiségből sétáltunk át a telephelyre, visszavenni az autót.

- Kellott menned a hétvégén? – kérdeztem rutinszerűen.
- Igen, szombat reggel, Gyulára kellett vinnem Nagy századost.
- Jó utatok volt legalább?
- Kegyetlen volt az idő, - közben az udvarra kilépve a hideg csípős szélben felhajtotta kabátja gallérját - lefagyott az út és köd is volt.
- Akkor nem tudtatok gyorsan menni.
- Nem mentem gyorsan, de így is majdnem összetört az autó.

Közben a nagy nyitott garázsajtón belépve, ahova 8-10 személygépkocsi is befért, automatikusan levertük a cipőnkre tapadt havat. Elvégre havas cipővel a tiszta autóba nem szállunk be.

- Mesélj, hallgatlak - mondtam miközben a gyújtást ráadva ellenőriztem a benzin mennyiséget.
- Hét órakor vettem fel a századost a lakásán. Békéscsabáig enyhe ködben, de csúszós útfelületen mentünk 50-60 km/h sebességgel. A 44-es út már nem volt csúszós, de leszállt a köd.

Aztán Feri beült a jobb oldali ülésbe, kivette a kesztyűtartóból a menetlevelet, leellenőrizte beírt-e mindent, amit szükséges.

- Gyula előtt láttam meg magam előtt két piros lámpát, ötvenről azonnal fékezve szépen megálltam. Baleset miatt állt a forgalom, helyszíneltek a rendőrök. Azt mondja Nagy százados: „Ferenc, nekünk időre kell menni, megkérdezem a rendőr kollégát tovább tud-e engedni minket” s kiszállt, előre
- ment a rendőrhöz.

Míg Feri mondta a történetét, felnyitottam a motorháztetőt, leellenőriztem az olajsintet, a hűtőfolyadékot, az ablakmosó tartályt.

- Gondoltam kiszállok, megnézem mi történt, - folytatva mondandóját, - nyitom az ajtót, lépek ki az autóból, hallom zúg valami mögöttem és közeledik. Beveszem a lábam, csukom az ajtót, nyomom a féket, nézem a belső tükröt, ekkor látom ZIL teherautó jön felém. Amikor meglátta a féklámpámat annyi ideje volt, hogy az út szélén lévő buszöbölbe jobbra bemenjen, de megállni csak azon túl tudott az árokparton kissé megbillenve. Ahogy megállt a havas padkán jobbra csúszva bebillent az árokba.
- Vitt valamit a platón? – Kérdeztem kíváncsian.
- Sört szállított, úgyhogy egy pillanat alatt erős sörszag lett. Gondoltam segíték kimászni a vezetőnek. Ismét nyitom az ajtót, teszem a lábam, hallom zúg valami. Beveszem a lábam, csukom az ajtót, nézem a tükröt, látom a távolsági busz teli utasokkal, úgy, hogy a fékezéstől az álló utasok kézzel támasztották a szélvédőt. Azt hittem belém jön, amikor éppen megállt húsz centire a Ladától. Ekkor egy pótkocsis IFA teherautó elhúzott a busz mellett az álló kocsisor bal oldalán, mert megállni a helyszínelő rendőr előtt tíz méterre tudott.
- Akkor ezek nem sokat törődtek a köddel - s közben lecsukom a motorháztetőt és zárom az autót, mert megnéztem mindent, amit látni akartam.
- Utána már nem szálltam ki, Nagy százados visszaült a gépkocsiba és azt mondta „Ferenc én már lemondtam magáról, azt hittem eltiporják”.
- „Én is azt hittem”, - mondtam neki. - Aztán a rendőrök minket továbbengedtek, kaptunk annyi helyet, a sérült járművek között.
- Vissza mikor jöttetek?
- Délután, de akkor már nem volt köd, se baleseti helyszínelés, rendben visszaértünk Orosházára.

Három-négy héttel később én vittem Nagy századost valahova és ugyanígy mesélte el az esetet a saját szemszögéből átélve.

Az intelligens határsértő

1984. május hónap egy csöndes ügyeletesi napján szóltak, hogy menjek a parancsnoki épület elé. Nem sokkal később megérkezett egy nyugdíj előtt álló alezredes, akinek már nem emlékszem a nevére. Beült az autóba és kiadta a feladatot: Károly! Elek határőr ősrs. (Elek település Gyulától délre a román határ mellett található.)

Szükszavú ember volt, nem sokat beszélgettünk, de az kiderült számomra, hogy a reggeli órákban Románia irányába elfogás történt, azt kell kivizsgálni. A megérkezést követően azonnal megkezdődött az alapos kihallgatás.

Az elfogott személyről a következőket lehetett megtudni. Erdélyi magyar volt, aki Kolozsváron született 1959-ben. Foglalkozását tekintve zongoraművész és öt nyelven beszél. A nehéz megélhetés és a szakmai karrierjének tudatos akadályozása indította arra az elhatározásra, hogy Németországban próbáljon szerencsét. Mivel útlevelet nem kapott az akkori rendszerben a zöldhatárt választotta. Székudvar település irányából közelítette meg a határt. Alaposan kifigyelte a román határőrök mozgását, majd hazánkba érve itt is óvatosan haladva átjutott a határon. Autóstoppal utazott tovább a nyugati határszélre. Sopron környékén egy bokorból három napig figyelte a határőrök mozgását, hogyan tudna biztonságosan átjutni Ausztria területére. Itt szembesült azzal, hogy a továbbjutás számára lehetetlen, ezért úgy döntött a már ismert útvonalon visszatér Romániába. Autóstoppal jött visszafele. Egy budapesti gépkocsivezető, aki Elek községbe utazott a rokonaihoz, vette fel őt.

Elek és Gyula között a közúti járőr feladata volt a járművek ellenőrzése. Így került megállításra a Skoda típusú gépkocsi okmányellenőrzés céljából, ahol a vezető melletti fiatalember nem tudta magát személyi okmánnyal igazolni. Azonnal be lett szállítva az őrsre. A kihallgatás és a jegyzőkönyv felvételét követően az őrsparancsnok adta át a határsértőt a román határőrségnek.

Embercsempész a FEP-en

1984. májusában Rigó Károly századossal Nagylakra mentünk. Arra a napra a határátkelő ellenőrzése volt a feladat. Gépkocsi vezetőként nem volt tennivalóm, bementem a büfébe inni egy üdítőt. Pár perc elteltével megjelent a százados és szólt, hogy indulnunk kell. A gépkocsiba beülve kaptam a feladatot, a legrövidebb úton menjünk Gyulára. A térképre gyorsan rápillantottam, hogy megnézzem, melyik a legrövidebb az út és már indítottam is a Ladát. Közben megtudtam, hogy elfogás volt a FEP-en. Nem kellett mondani, magamtól is tudtam sietnünk kell.

A határátkelőre érkezve az alábbi információkat kaptuk az elfogással kapcsolatban:

Nyolc óra körül érkezett egy török rendszámú tehergépkocsi, két gépkocsivezetővel. A fuvarokmányok alapján Németországból Törökországba szállítottak csapágyakat papírdobozba csomagolva. A járművet ellenőrző határőrnek is és a vámtisztnek is feltűnt, hogy nem német, hanem cseh plomba van a rakomány ajtaján. A gépkocsivezetők elmondták, hogy három nappal korábban, Prágában éjszaka feltörték valakik a járművüket és elloptak 22 doboz csapágyat. Bemutatták a rendőrségi jegyzőkönyvet, amely igazolta a lopás tényét. Illetve bemutatták a cseh vámhatóság igazolását a plombáról. Azonban volt még egy furcsaság a járművön. A

járműponyva a fülke mögötti részen 30-40 cm hosszan ki volt szakadva. Ezt a fajta szakadást általában egy kiálló faág szokta okozni, ha a gépkocsivezető figyelmetlenségéből közel megy egy fához. A plombacsere és a szakadt ponyva miatt a szolgálatos FEP parancsnok elrendelte a jármű rakományának alapos vizsgálatát. Ezért a járműellenőrző határőr kinyitotta a rakomány ajtót és a dobozok tetején végigkúszva megnézte a ponyva szakadást belülről. Visszamaszott majd azonnali jelentést tett arról, hogy egy harminc év körüli szakállas férfi tartózkodik a járműben a hiányzó dobozok helyén befeküdvé. Ekkor a két gépkocsivezetőt azonnal megbilincseltek, majd elkülönítve őket egy-egy irodába kísérték. A szakállas férfit a járműről leszállították és őt is megbilincseltek.

Amint megérkeztünk Rigó Károly százados azonnal megkezdte a rendelkezésre álló dokumentumok áttanulmányozását, majd a három férfi külön történő meghallgatását. Mivel kevés ember volt aznap a megnövekedett feladatok ellátására, a kezembe adtak egy AK 47-es gépkarabélyt, majd parancsot kaptam az egyik gépkocsivezető őrzésére nehogy megszökjön vagy kárt tehessen magában. A 100-110 kg-os gépkocsivezetőt őriztem a magam 64 kg-os testtömegemmel. Mit mondhatnék, nem szakadtam meg a röhögéstől. Egy óra múlva kaptam segítséget, utána már ketten őriztük az emberünket. Este lett mire végeztünk a feladatokkal és vissza tudtunk menni Orosházára.

A nyomozati vizsgálatok és a kihallgatások alapján a következőkre derült fény:

A két gépkocsivezető a németországi rakodást követően elindult Törökország irányába. Másnap délután értek Prágába, ahol leparkoltak, hogy az éjszakát ott töltsék. Egy cseh férfi a parkolóban szóba elegyedett velük, az útirányuk után érdeklődve. Majd elmondta nekik, hogy ő Törökországba szeretne utazni, bőségesen megfizeti az utat, de nincs útlevele. A gépkocsivezetők azt mondták neki szedje össze a holmiját és másnap este találkozzanak ugyanott, addig kifundálnak valamit. A gépkocsivezetők okosan kitalálták mi lesz a legjobb megoldás. Reggel taxival elmentek egy csapágy szaküzletbe és az üzletvezetőnek felajánlottak 40 doboz csapágyat jutányos áron, amit az el is fogadott. 22 dobozzal a jármű hátuljából vettek ki, 18 dobozzal pedig a rakodó tér elejéből. Aznap este a cseh férfit elrejtették a raktér belső részébe a kiemelt dobozok helyén, majd másnap reggel feljelentést tettek a rendőrségen rakománylopás miatt. A rendőrök felvették a jegyzőkönyvet a járműfeltörésről és a lopásról, majd értesítették a VÁM hatóságot, hogy a rakomány ajtót plombálják le és adjanak róla igazolást. Mivel volt létrájuk a cseh férfi elhelyezkedésénél a létrára felállva késsel ejtettek egy vágást a ponyván, ahol élelmet tudtak neki adni. Innentől kezdve úgy gondolták sima útjuk lesz. Tudatosan választották a gyulai határátkelőt, mert kis forgalmú, gyorsan át lehet rajta menni sorbaállás nélkül.

Tévedtek, nem kalkuláltak a határőrök alapos mindenre kiterjedő figyelmével.

Krémet, de sokat

Ügyeletes voltam aznap. Ilyenkor, ha szólított a határügyeletes mentem, ahova küldtek, ha nem szólítottak nem kellett mennem sehova. Csöndes napunk volt, délután egy óra környékén a klubszobában voltam és olvastam egy könyvet. Gondoltam átmegyek a kantinba, iszom egy üdítőt. A folyosón találkoztam Józsival, ő is ügyeletes volt csak az IFA teherautóval.

– Hova még? – kérdezte?

- Iszom egy üdítőt, jössz te is?
- Kitelik az időmből – válaszolta.

A kantinba, míg töltöttük az időt megérkeztek a sütemények, többek között egy tepsi krémes frissen, illatosan. Józsi nézi-nézi, majd megszólal.

- Én az összes krémest meg tudnám enni, annyira szeretem.

Nézem a tepsit, keresztbe öt, hosszába hét darab volt rajta az összesen harmincöt. Ha egy darab 5-7 dkg akkor kb. 2 kg lehet a teljes mennyiség.

- Dehogyan tudnád megenni - mondom neki.
- Ha mindet nem is, de húszat biztosan - mondja ő határozottan.
- Kizárt dolog ez képtelenség.
- Pedig hidd el, a húsz simán lemegy, de kell neki egy órahossza.
- Tudod mit, én veszek neked húsz krémest, ha mindet megeszed egy órán belül, azt mondom egészségedre. Ha egyet is meghagysz, kifizeted a dupláját.

Józsinak felcsillant a szeme. Húsz krémes ingyen, ettől nagyobb potya a világon nincs, gondolta magában.

Így is lett, három forint ötven fillér volt darabja, összesen hetven forintot fizettem érte és már mentünk is vissza. Bementünk a hálólhelyiségbe, stokikból csináltunk kisasztalt az ágyak között és arra kiraktuk a krémest. Közben arra jött Karácsony Jóska is.

- Mit csináltok? - Kérdezi.

Én gyorsan felvázoltam a helyzetet, Józsi pedig elkezdett krémest enni. Karácsony Jóska közben drukkolt neki, biztatta. Az első öt úgy lement tíz perc alatt, hogy kezdtem aggódni. Apránként többen is odagyültek körénk, figyelték a krémes fogyást.

- Kicsit felállok közben, - mondja nekem, s közben letörli a szája szélén lévő krémet - had csússzon lejjebb, hogy férjen a többi.
- Persze, az egy órába bőven belefér egy kis ejtőzés.

Visszaült és most már lassabban, de folytatta az evést. A nyolcadik krémes után megint felállt, kicsit így megpihent.

- Józsi gyere már, ez a pár krémes nem foghat ki rajtad, - biztatta Keresztes Jóska, miközben a kezével intett a folytatásra.

Ismét visszaült, kézbe vette a kilencediket és közben azt mondta.

- A kezem még emeli is, de a szám nem akar kinyílni hozzá. – Miközben úgy néz a süteményre, mintha a pokolba kívánná. A kantinba még a vágy, mostanra a „legyünk már rajta túl” tekintet van az arcán.

Lassan apránként, közbe nagyokat sóhajtozva még a tizediket, aztán a tizenegyediket legyúrte, majd odament a szekrényéhez kivett belőle száznegyven forintot és ideadta nekem.

- Nem bírok többet enni, tele vagyok - nézet rám csalódott tekintettel.
- Nem adhatod fel, van még húsz perced, addig még ülepszik, be fog férni az a kilenc - biztatta Karácsony Jóska.
- Nem, én ma már egyet sem tudok megenni, teljesen tele vagyok. De mi lesz a maradék kilenccel?
- Az már a tied, kifizetted dupla áron, edd meg - mondom neki.

Karácsony Jóska továbbra sem hagyta békén, a folytatásra biztatta, de Józsi annyit mondott rá.

- Tessék, edd meg akkor te, nem fogod tudni megenni még ezt a kilencet sem.

Ekkor ő is nekiült nagy igyekezettel. A kilencből megevett nyolcat az utolsó már nem ment le neki.

- Valaki egye már meg ezt az egyet, nekem már sok.
- Majd én bevállalom, - mondtam, és az utolsót én ettem meg jóízűen.

Mindez 84 tavaszán történt Orosházán a gépkocsivezetők hálójában.

Kutyás bemutató

Az alábbi történet nem velem esett meg, hanem az egyik gépkocsivezető társammal. A gépkocsivezető társamat adatvédelmi okokból nem a valódi nevén írom le, nevezzük most Gyulának.

Csendes szeptember elejei vasárnap, kora délután volt, pihentünk, kocsit takarítottunk, beszélgettünk, így telt a napunk. Én a Ladát tisztogattam (mert annak mindig fényesnek kellett lennie), amikor a telephely ügyeletes kérdezgetett mindenkit.

- Ki akar Tótkomlóra menni?
- Mit kell csinálni - kérdezi Gyula egykedvűen.
- Egy kutyás járőrt és a kutyáját kell elvinni a városi ünnepségre, gyerekek részére kell bemutatót tartani.
- Megyek én, az IFA jó lesz?
- Persze, az ügyeletes autó kivételével bármelyik mehet.

Gyula előre állt a kapuhoz, megjött a kutyás járőr a kutyával és ki is mentek a laktanyából.

Tótkomlóson Gyula felvette a csibész bundát, ő alakította a határsértőt és vidáman könnyedén csináltak néhány látványos elfogást. Amikor végeztek a bemutatóval a kutyás járőr Gyulához fordult.

- Apámék Újkígyóson laknak, elmehetnénk haza? - Kérdezte óvatosan - úgysem hiányzunk a laktanyában senkinek
- Persze, ez nem probléma.

Ez a Gyula komfortzónájába bőven belefért, úgyhogy elmentek Újkígyósra. Ettek egy kis hazai kosztot, mindketten ittak néhány pohár házi bort. Hat óra után indultak vissza Orosházára. Igen ám, de a keskeny utcában meg kellett fordulni a teherautóval. A hátramenetes manőver közben Gyula későn fékezett, nekiment a szomszéd kerítésének, ami megsérült.

- Ne foglalkozz vele - mondja a járőr Gyulának - a hétvégén jövök haza, majd én megjavítom a szomszéd kerítését.
- Akkor rendben - mondja Gyula lazán, a rá jellemző módon.

Hét óra körül vissza is értek a laktanyába.

A következő héten szerdán bejött a szomszéd Újkígyósról a parancsnoki épületbe, a pénzügyi-anyagi főnököt keresve. Az iránt érdeklődött mekkora összeget fizet a határőrség a megsérült kerítés miatt, mert egy határőr teherautó nekitolatva okozott kárt. Mivel nem tudott senki semmiről, rövid gyors belső vizsgálat, személyes meghallgatást követően fény derült mindenre. Egyedül az alkohol fogyasztás ténye maradt titokba, (arról csak mi gépkocsivezetők tudtunk). A gyors vizsgálat gyors eredményt hozott, egy hét fogdát Gyulának. Másnap reggel hat órakor megkezdődött a büntetés letöltése. Láttam, ahogy Gyula a plédjével a hóna alatt a diófákkal

szegélyezett alakuló téren végigvonul a fogda irányába. Nem volt megtörve, könnyen vette az élet valamennyi nehézségét.

Két nappal később vacsora után az étkező előtt a kopasz határőrök (ők a kiképző század tagjai voltak még eskü előtt) krumplit pucoltak a másnapi ebédhez. Mi pedig a kantine előtt (pár lépésre a kopaszoktól) a vacsora utáni üdítőitalunkat fogyasztottuk. Megérkezett Gyula, fegyveres őrs kíséretével, mivel a fogvatartottakat naponta sétáltatni kellett. Ezt úgy időzítette, hogy tudjunk neki fizetni egy üdítőt. Míg ő az üdítőjét iszogatva beszélgetett velünk az egyik kopasz észrevette, hogy Gyulán nincs derékszíj és a bakancsába cipőfüző.

- Nézzétek már ez egy sittes katona - súgta oda a társainak. Azok is elkezdtek sugdolózni és minket nézni. Gyula ezt meghallotta, majd felénk fordult.
- Na, mi van kopaszok, nem láttatok még sittes katonát?
- Még nem - mondja bátortalanul az egyik fiú.
- Nos akkor, tegyétek le a kezetekből a krumplit, nézzetek meg engem. – Közben a kezével mutogatott, magára irányítva a figyelmet.
- Én vagyok a sittes. Nincs se cipőfüzőm, se derékszíjam. Fontos ember vagyok, fegyveres őrs vigyáz rám. – S közben átölelte az őrs vállát és együtt mosolyogtak a kopaszok fele.
- Jól nézzetek meg, ritkán láttok ilyet.

Míg Gyula vidáman, hosszan részletezte a fogva tartás körülményeit a kopaszok mindezt tátott szájjal hallgatták.

Gyakorlatilag, akkora show műsort csinált a saját élethelyzetéből, amelyre kevés ember képes. Mindez 1984. őszén történt Orosházán.

Nyírbátor-Biharkeresztes

1984. nyarán Hortobágyi Zoltán századossal Orosházáról Nyírbátorba indultunk korán reggel. Amikor megérkeztünk ő bement a parancsnoki épületbe én pedig a parkolóba félreállva a Ladában várakoztam. Mivel nem tudtam az utunk céljáról, nem tudhattam előre mikor s hova kell indulnunk. Tizenkét óra előtt odajött hozzám a százados (akkor még) elvtárs.

- Károly, délután négy órára Biharkeresztesen kell lennünk - mondta lassan elmélyülten - mikor induljunk?

Fejben gyorsan összeraktam az útvonalat: Nyírbátor, Debrecen, Hosszúpályi, Biharkeresztes, ez kb. kettő óra, ha még tankolni is kell egy picivel több.

- Fél kettőkor kell indulnunk, úgy biztos az érkezés - mondtam határozottan.
- Rendben, akkor ebédeljen meg és pontban fél kettőkor találkozunk a parancsnoki épület előtt.
- Igenis értettem, fél kettőkor ott vagyok.

Így is lett a részemről, időben oda álltam a gépkocsival és várakoztam. Kettő óra előtt megérkezett Hortobágyi százados.

- Károly, nem sikerült még a munkát befejezni, kicsit késünk, kérem, várjon türelemmel. – Majd visszasétált az épületbe.

Negyed háromkor ismét megérkezett, majd a következőt mondta.

- Van egy kis változás, én maradok, Ön megy, Bálint őrnagy, a törzsfőnök várja négy órára.

– Igenis értettem, négy órakor Bálint György őrnagynál jelentkezem Biharkeresztesen.

Beültem az autóba és elindultam a kapu irányába miközben agyam apró fogaskerekei megpróbálták összerakni mindazt, amit feladatként megkaptam. Bálint őrnagyról tudni kell, hogy következetes, igazi katonáember, akinek megvannak az elvárásai és csalódást nem okozhatok neki. A kapun tizennégy óra húsz perckor gurultam ki. Nálunk a gépkocsizó szakaszban az orosházi határőr kerületnél a késés egy ismeretlen fogalom volt. Ezért is mondtam a fél kettőt indulásnak. E helyett most itt vagyok egyedül, ha nem érek oda időben az első kérdés az lesz, „Károly hol volt idáig”? Akkor mit mondok? Nem adhatom fel a századost, nem mondom, hogy ez az ő hibája mert későn indított, ez senkit nem érdekel, ez most az én problémám, amelyet nekem kell megoldani.

A városból szépen kihajtottam a 471 számú úton Debrecen irányába. Aki ismeri ezt az utat, az tudja mennyi kanyar van rajta, ráadásul nem is a legjobb minőségű. Korábban a civil életben a barátaimmal rajthoz álltunk párszor autós ügyességi versenyen, rally versenyen, én navigátorkén és vezetőként egyaránt. Tudtam milyen az, amikor időre kell érkezni. A rally versenyzőknek is időre kell érkezni az ellenőrző pontra. Ekkor mindenkinek hatvan másodperce van, hogy a menetlevelet átadva leigazolja a pontos érkezést. Most ugyanaz az érzés járta át a testem az agyam, mint a versenyen „IDŐBEN OTT KELL LENNI!!!”

Felvettem a tempót, felvettem a ritmust és biztonságos vezetéstechnikát alkalmazva haladtam Biharkeresztes irányába. Debrecen, lakott terület tábla előtt 120 km/h sebességről lassítottam kb. 90 km/h-ra. Az akkori szovjet katonai laktanyánál lent az árokparton állt velem szemben a traffipaxos Lada „AI” betűjelű rendszámmal, ahol a rendőrök a kifelé haladókat fotózták. Ahogyan elhaladtam mellettük láttam, hárman ülnek a gépkocsiban és úgy néznek rám, mint a véres rongyra. Gondoltam magamban „miért kell így nézni?”, az autómon „RA” betűjelű rendszám van, látják, hogy egyenruhában vagyok, nyilván nem jópofaságból sietek, megvan rá az okom. Sajnos nekünk nem járt a gépkocsira kék lámpa és sziréna, pedig az általunk végzett feladatok gyakran igényelték volna. De akkor ezen nem volt időm gondolkozni, a tempómat tartva három négy autót is megelőztem, s közben a 360 fokos teljes körű figyelmet tartva a forgalomban (mert ilyenkor mindenre figyelni kell) láttam, hogy a traffipaxos autó elindul, megfordul utánam és igyekszik sietősen utánam. De neki sem volt kék lámpája, haladni nem tudott a szembe jövők miatt. Ekkor azon gondolkoztam merre menjek a biztonságos célba érkezés miatt. Ha elkanyarodok az Acsádi útra, a Panoráma út irányába fordulok úgy a legrövidebb és akkor elkerülöm a városi forgalmat. Igen, de ránéztem a műszerfalra és láttam hamarosan tankolnom kell ezért nem kanyarodtam le balra, hanem folytattam egyenesen az utam a városközpont irányába. Közben megelőztem egy ugyanolyan fehér Ladát amilyenel én is voltam. Ez a Lada azonban bekanyarodott balra az Acsádi útra. Kicsit távolabbról láttam a tükörbe a traffipaxos Lada is befordult balra, mert szerintem a mögöttes kocsisor engem kitakart. Innentől kezdve az URH rádión figyeltem a rendőrségi forgalmazást. De a traffipaxos autón nem volt URH antenna ezért semmilyen információ nem hangzott el a gépkocsimmal kapcsolatban.

A Mikepéresi úton tankoltam, majd tempósan folytattam tovább az utam.

Pontban négy órakor Biharkeresztesen beléptem az őrsparancsnok irodájába.

- Őrnagy elvtárs jelentem, Kotra határőr a gépkocsival megérkeztem.
- Köszönöm Károly - mondta Bálint őrnagy az íróasztal mögül rám nézve - majd szólok, ha indulunk vissza Orosházára.

Ötszáz forint a maximum

1983. május végén a bevonulás követően egy héttel, vacsora után bent tartózkodtunk a hálólhelyiségben. Ez amolyan szabadprogram volt az esti lefekvésig. Váratlanul megjelent Nagy százados kiképző tiszt, aki a következőket mondta.

- Határőrök, mindenki foglalja el a helyét a saját ágya mellett. – Miközben, szúrós tekintettel végigvonult a hálólhelyiségen, ahol két oldalról, 15-15 ágy mellett elhelyezkedtünk. Közben megérkezett három kiképző tiszt is. Majd a következőkkel folytatta.
- A bevonulás során sok szülő, nagyszülő pénzt ad a bevonuló katonának, teljesen feleslegesen, mert itt nálunk minden ember teljes ellátást kap. - Miközben oda vissza járt az ágyak között az emberek tekintetébe nézve.
- Pénzköltésre, vásárlásra a kantinban van lehetőség. Egy üdítő négy forint, egy doboz cigaretta nyolc-tíz forint, egy sütemény három- négy forint. Ez havi szinten nem több mint ötszáz forint.

Ekkor intett az egyik tisztnek, aki a kezében tartott egy mappát, amelyen a szakasz névsora szerepelt, hogy lépjen oda hozzá.

- Most pedig mindenki helyezze ki az ágyára az összes pénzt, ami nála van. Akinél több van, mint ötszáz forint, az ötszáz forint feletti pénzt hazaküldjük a szüleinek. – S ezzel az ajtó felőli legelső ágynál megállt megnézni a pénzt.
- Katona, ez ezeregyszáz forint. Mit gondol mikor fog tudni ennyit elkölteni?
- Jelentem nem tudom - mondja a legelső fiú.
- Akkor hatszáz forintot hazaküldünk - majd intett a mellette álló tisztnek, akinek a kezében pénzkazetta volt. Az ágyról hatszáz forintot berakott a kazettába, ötszáz forint ott maradt. A másik tiszt pedig a mappát tartva mindezt feljegyezte.

Így haladt mindhez szépen sorban, katonásan. Amikor a mellettem lévő katonatársam ágyához ért, hosszan nézte a pénzt. Volt ott egy halom ötszáz forintos (ami akkor a legnagyobb címlet volt), valamint tíz, húsz és ötven forintosok. Azt hittem kiabálni fog azonnal, de nem. Síri csend volt a teremben, erre senki sem számított.

- Katona, mennyi pénze van? – kérdezte mindezt meglepő nyugalommal.
- Jelentem tizenötezer nyolcszáz forint.
- Miért hozott magával ennyi pénzt?
- Ez a hétvégi maszekolásomból gyűjtött megtakarításom, - mondta nyugodt hangon.
- Mi a szakmája, hol dolgozott? – Kérdezi a százados érdeklődve.
- Kőműves vagyok, Békéscsabán az építőipari vállalatnál dolgoztam.
- Ebből a pénzből tizenötezer forintot haza kell küldenünk. Biztonsági okokból ennyi pénzt senki sem tarthat magánál. – Míg ezt mondta, a két tiszt a nyolcszáz forint kivételével a pénzt a kazettába helyezte.

Miután mindenki le lett ellenőrizve, Nagy százados és a tisztetek elmentek az irodába. Ott volt a pánccsaszekrény ahova betették a pénzt, hogy másnap postai úton hazaküldjék.

A mellettem álló fiú szomorúan rám nézett, majd azt mondja.

- Nem lesz ez így jó.
- Mi baj van? - Kérdezem tőle barátilag. - A pénzed a leszerelésig megvár.
- Ez az én pénzem én dolgoztam érte, ez hat havi fizetésnek megfelelő megtakarítás.

- Attól, hogy nem nálad van, hanem otthon, még az a tied. Azért itt elveszhet, ellophatják, így csak biztonságosabb. - Próbálom győzködni a hazaküldés helyességéről.
- Nem, ez így nem jó, otthon apám elissza mire leszerелек. - Mondta mindezt olyan meggyőződéssel, amire nem találtam szavakat.

Közben mindketten elkezdünk visszapakolni a szekrényünkbe. Nem hagyott nyugodtan a gondolat mi lesz a katonatársam pénzével. Én egy olyan családban nőttem fel, ahol az alkohol, mint probléma, soha nem merült fel. Belegondoltam az ő helyzetébe s agyam lázasan dolgozott keresve a megoldást.

- Figyelj csak - fordulok felé - beszélj a századossal, rendes ember. Mond meg neki, tartsa a pénzed a pánccsaszekrénybe és a szolgálati könyvedbe vezesse be, hogy az a tied, így nem veszhet el.
- Én nem merek bemenni az irodába.
- Ne hülyéskedj már, a pénzedről van szó. Elkísérlek az ajtóig.
- De ott mit mondjak?
- Azt, amit nekem, apád elissza és akkor oda lesz a megtakarításod. - Mindeközben végigmentünk a folyosón és már ott álltunk az iroda előtt. Ekkor kettőt koppantottam az ajtón, lenyomtam a kilincset és benyomtam a fiút az ajtón még mielőtt elszalad.

Tíz perc múlva kijött, megkönnyebbült tekintettel.

- Na, úgy lett, ahogy mondtam? - Kérdeztem kíváncsian.
- Nem. Pénzt nem lehet a pánccsban tartani. De ígéretet kaptam arra, hogy Nagy százados az OTP-ben vásárol rajta három darab, ötezer forintos autó nyeremény betétkönyvet. Ezt beírja a szolgálati könyvembe és így megtartva a pénzem még autóm is lehet, mire leszerелек.

Gyakorlatilag így is lett, még azon a héten meglett a betétkönyv.

Sajnos nem emlékszem ennek a katonatársamnak a nevére, őt később valahova elvezényelték, de talpraesett ügyes fiú volt katonaként is.

Rövid út

1984. augusztus közepén ügyeletes gépkocsivezető voltam. Éjszaka fél egy körül szólt a telephelyügyeletes, menjek a parancsnoki épület elé az autóval. Amint odaértem beült mellém a laktanyaügyeletes főhadnagy. Néztem rá bárgyú szemekkel, vajon hova akar menni, ő nem hagyhatja el a laktanyát.

- Induljunk - mondta röviden.

Indítottam a motort, kapcsoltam az egyes fokozatot, óvatosan gurultam a diófákkal szegélyezett úton a kapu irányába.

- A kapunál kanyarodjon jobbra.

Néztem az arcát, láttam gondterhelt, kérdezni nem mertem, elvégre tudnia kell, hogy mit csinál. A kapun kigurulva elfordítottam a kormányt jobbra, majd óvatosan gyorsítva haladtunk Gyopáros irányába.

- Ezen a kapun bemegyünk - mondta három-négyszáz méter megtétele után.

Ez pedig nem volt más, mint a honvéd laktanya. A kapus szó nélkül nyitotta a sorompót. Mi pedig beljebb haladva megálltunk egy alacsony épület előtt. A főhadnagy kiszállt, bement az épületbe, majd öt perc elteltével kijött két határőrrel. Mindkettő kezében derékszíj és cipőfűző. Ez remek, gondoltam magamban. Látásból ismertem őket, a híradós század leszerelés előtt álló határőrei.

A két határőr beült hátra, a főhadnagy előre

- Mehetünk vissza - kaptam a feladatot. Ezzel egyidejűleg hátrafordult a fiúkhöz.
- Mégis mi a fenét csináltak?
- Kimaradáson voltunk - mondta az egyik fiú, miközben én kikanyarodtam a kapunál.
- Az még nem jogosítja fel önöket, hogy két honvéd katonát megverjenek.
- Ők kötöttek belénk.
- A katonai rendész jelentésében az áll, hogy önök vitték be az első ütést. Így volt?
- Így - jött egy halk válasz.
- Akkor viselni kell a következményeket - majd előre fordult mintegy jelezve a számonkérés befejezését.

Amint befordultam a határőr laktanya kapuján, kicsit bentebb haladva megálltam a fogda épület előtt.

- Fiúk, ezt úgy hívják csöbörből vödörbe.

Ekkor én a belső tükörbe néztem és azt láttam, hogy az egyik fiú sír, a másik pedig nevet az egészen.

Néztem őket, ahogy lassan aprókat lépve besétálnak a fogda ajtaján, a fegyveres őr kíséretében. Ezért a tettért mindketten kaptak egy hét fogdát a leszerelésük előtt három nappal.

Mészáros Endre: Miklósmajor okmányolás 1988

Sorállományú határórként szolgáltam a nyugati határon a vasfüggöny árnyékában. Az alapkiképzésem után visszakerültem a soproni határforgalmi századhoz (Sopron FEP), aminek nem sokáig örülhettem, mert őrs megerősítés címén Kapuvár II. őrsre kerültem. Nagyon nehéz volt megszokni az állandó feszültséget, amit az SZ-100 kürtje okozott! Aki hallotta milyen is volt, az tudja, miről beszélek. Szerencsére az őrsök mellett nem volt temető, mert lehet a halottak is ébredtek volna a kürt szavára! Nagyon fáradtnak éreztem mindig magamat: szolgálat, vissza az őrsre "pihenő", ami a razziák által felszabdalt rövid alvásokat jelentette. Sokszor már azt sem tudtam, hogy jövök vagy megyek.

Történt egy vasárnap délelőtt, hogy okmányos szolgálatot láttam el az őrstől nem messze. Feladat volt a Kapuvár felől a határsáv felé közlekedő járművek ellenőrzése! Érkezett is egy taxi Kapuvár felől – na, ez igen – gondoltam magamban, ez biztosan idegeneket fuvaroz a határ felé. Felkészültem a megállítására és már gondoltam is magamban, hogy ebből elfogás is lehet. A megállj jelzésre a taxi meg is állt. Kérdezem a vezetőt, merre megy? Kiket szállít errefelé? Mondja, hogy Budapestről hoz látogatókat az őrsre. Akkor kérem a személyi igazolványokat! Nézem az elsőt:

Mészáros Tibor, a második Mészáros Tiborné a harmadik Virág Krisztina...

Nem tudom mennyi idő telt el mire felfogtam, hogy a szüleim és a barátnőm igazolványai vannak a kezemben. A legszebb az egészben, hogy nem hogy én, de ők sem ismertek fel hirtelen.

Nagy volt az öröm. Mondtam nekik menjenek el az őrsre, majd én beszólok tbk-n, hogy látogatóim jöttek.

Mikor kijöttem szolgálatba, akkor a saját korosztályom volt a benti KIPARISZT (dugdosós telefonközpont) mellet, tehát lazán csörögtem be:

- „Hintaló etetőállomás”... kis csend... a vonal másik végéből egy hang...
- „Pető százados”

Na, innen kezdve hivatalosan jelentettem neki, hogy teljesen váratlanul látogatóim érkeztek. Gondoltam magamban, most fogja leüvöltetni a fejemet, de nem történt semmi ilyen. Közölte velem, hogy küld váltást.

Beértem az őrsre, letettem a fegyveremet a támlára, az őrs ügyeletes közölte velem, először az emeletre menjek a parancsnoki irodába! Kicsit kopogtattam az ajtón... majd egy hatalmas és erős tessék szó repült el, amit szerintem még a szakács is hallott a konyhán. Beléptem az ajtón. Kicsit hangosabban egy rövid tájékoztatót kaptam (maradjunk ebben) a rendszeresített hírközlő eszközök használatáról. Utána csendesebben közölte velem, hogy ez nem így megy itt, hogy csak úgy látogatnak engem. Közölte, hogy kapok két óra hosszát, majd lejött velem együtt a szüleimhez.

Három hónapot szolgáltam ott az őrsön, de azt hiszem Pető százados úr mindig emberként kezelte minket, tisztában volt vele milyen leterheltségben van az állomány!

Németh László: Egy felderítetlen eset margójára

1968. november 21-én kezdődött a történet, amikor megkezdtük az újonckiképzést Kőszegen a Kiss János laktanyában. A kemény három hónap kiképzés után 1969 februárjában a Szombathelyi Határőr Kerület Narda őrsére került a szakaszunk nagy része. Az első évben az öreg katonák járőrparancsnoksága alatt adtuk a járőrszolgálatot. Néhányan az újoncok közül már májusban járőrparancsnokok lettek. Nem volt „szivatás”, mindenki tette a dolgát. Feltételezhetően elég jól, mert az akkori információ szerint nyolc éve nem volt az őrs szakaszán büntetlen határsértés! 1970. februárjában joggal írták a leszerelők a tablójukra, hogy "Becsülettel helyálltunk". A kikerkező újoncokat mi is igyekeztünk emberségesen fogadni és elsősorban a szolgálat ellátást előtérbe helyezni. A rengeteg, nem éles jelzőrendszeri és H-63-as jelzőkészülék működés után 1970. március 27-én fordult a kocka. Nem sokkal 19 óra után a Kisnarda mögötti területen nem messze az osztrák területre benyúló "zsák" mellett (amely zsák a részletesebb térképeken is jól felismerhető) elműködött a H-63-as jelzőkészülék. A járőr megkezdte a már megtanult ténykedést és nem kis meglepetéssel tapasztalták a befelé történő határsértő nyomait. „Tisztet kérek” jelzést lőtt, amit az őrsön észleltek. Az őrsön hivatásos állományú személy nem tartózkodott, így Varga István tizedes azonnal indította a riadócsoportot, a kint lévő járőröknek elrendelte az oldalzárást és értesítette a kerületparancsnokságot. A műszaki zár és a jelzőrendszer közelsége miatt (kb. 800-1000 méter) hamarosan a jelzőrendszer érintett szektorából is jelzés érkezett. Időközben a riadócsoport a gazdasági kapun belépett a jelzőrendszeren belülre és megkezdtek a jelzőrendszer és a nyomsáv ellenőrzését. Rövidesen lövés hangját hallották, így csőre töltött fegyverekkel, fokozott figyelemmel haladtak tovább. A jelzőrendszer és a vadfogó kerítés között egy fekvő férfit találtak, aki a felszólításukra nem mozdult. Jól láthatóan saját kézfegyverével föbe lőtte magát. Jelentették az őrsre, ahonnan a kerület parancsnokságot értesítették a fejleményekről és rövidesen megérkezett a vizsgáló bizottság. Természetesen időközben az őrsparancsnok is az őrsön volt már. A határsértőnél egy pisztolyt, 62 darab lőszert, dél-afrikai útlevelet (olasz, osztrák, és francia vízummal), látsövet, tört, fogót, 21.980 forintot, 1900 osztrák schillinget, 485 olasz lírát, 250 dollárról szóló csekket és 4 darab arany karkötőt találtak. A BM főügyelet jelentése Benkei András belügyminiszter aláírásával úgy zárult "az esemény kivizsgálása folyamatban van". Ennek nyomát a későbbi kutatások során nem lehetett megtalálni. Akkor sem értettük az esemény hátterét. Miért követte el a határsértő a végzetes cselekedetet, hiszen az nem állt arányban a várható büntetéssel. 1970-ben már a korábban illegálisan külföldre távozottak, akik bűncselekményt nem követtek el, különösebb következmények nélkül hazatérhettek.

1971-ben történt leszerelésünkig az ügy hátterére vonatkozó információ természetesen nem derült ki. 2019-ben az őrsre kerülésünk 50. évfordulójának évében Varga István bajtársunk – nem kis munkát fektetve a bajtársak felkutatásába – találkozó szervezett. A találkozó alkalmával kopjafát állítottunk az őrs romjainál az őrsön kívül a kapuval szemben az új tulajdonos hozzájárulásával. A következő évben Narda község önkormányzatának engedélyével és segítségével a falu főutcáján, majdnem a katolikus templommal szemben, a község hűségzavazási emlékműve mellett állítottunk kopjafát a Nardán szolgált határőrök emlékére, melyet a plébános a szentmise után a község lakóinak részvétele mellett megszentelt. Azóta is

évente találkozunk a még élő bajtársakkal. Sajnos a 34 fős létszámból 21-en már az égi határt vigyázzák. Minden találkozón szóba került és értetlenkedtünk az 1970-es felderítetlen határesemény hátterén. Varga István kérésére elhatároztuk megpróbálunk a saját eszközeinkkel az esemény hátteréről információt szerezni. Első megkeresésre az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára a személyes érintettség hiányára hivatkozva elutasította megkeresésünket. Közölték, ebben az esetben kizárólag kutatási engedély birtokában lehet információhoz jutni, amelyhez intézményi támogatás szükséges. Megkeresésünkre Narda község önkormányzata a támogató iratot kiadta. Ez sem volt elegendő, mert kizárólag tudományos testület vagy egyetem támogatása elfogadható. Megkeresésünkre segítséget nyújtott a Határőr Kultúráért Alapítvány részéről Dr. Vedó Attila, aki kapcsolatot teremtett a Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszékéhez és akik kiadták a támogató állásfoglalást. A levéltártól megkaptam a kutatási engedélyt. A kutatás, a levéltári referens alapos kutatómunkája ellenére sem talált az ügy hátterére vonatkozóan adatot. A kikért anyagok alapján megállapítható volt, hogy az öngyilkosság okára vonatkozó felderítési próbálkozásról nincs információ a levéltári anyagokban. Az a kézhez vett iratokból kiderült, hogy az öngyilkos határsértő 1963-ban egy IBUSZ utazást kihasználva disszidált. A BM különböző szervei jelentős erőfeszítéseket tettek a disszidálás előzményeinek felderítésére. Vizsgálták lakóhelyi, családi, munkahelyi körülményeit, sőt az ausztriai lágerben történt előéletét is. A további kutatások nem sok sikerrel kecsegtetnek ugyan, de tovább próbálkozom.

Sajnálatos módon az őrs szakaszán 1970-ben a befelé történő határsértés helyszínével szinte azonos helyen egy kishárdai helyi lakos sikeres büntetlen határsértést követett el. Ez volt az oka annak, hogy nem írhattuk a tablónkra, mint az elődeink: "Becsülettel helytálltunk", hanem meg kellett elégednünk az "Együtt őriztük hazánk határát" felirattal.

Tabi László: Egy volt hadműveleti tiszt emlékeiből

Emberölés

Van az emberi szívnek egy halk szavú és előkelő vendége néha, az EMLÉKEZÉS. Időnként meghal bennünk valaki és valaki más megszületik. Ami elmúlt, annak múlttá kell válnia s ha nem akar, akkor tudatos munkával azzá kell tenni. Maga az idő nem teszi azzá – segíteni kell neki.

1974-75-ben kiváló eredménnyel végeztem a Tiszti Továbbképző és Tiszthelyettes Képző Iskolán/Fácánosban/Budapesten. Már hivatásos őrmesterként kerültem beiskolázásra és mivel kiválóra végeztem soron kívül előléptettek törzsőrmesterré! A Siklósi Határőr Kiképző Zászlóaljtól kerültem beiskolázásra, örömmre oda is kerültem vissza kiképzőnek! Válogatott újonc határőröket képeztem lövészisztessé, alparancsnokká! Fiatal voltam tele energiával és bizonyítási vágygal, ami persze meg is hozta az eredményt, mert a Szocialista Versenymozgalomban sorra érték el szakaszaim az "Élenjáró" illetve "Kiváló" címeiket!

1976-ot mutatott a naptár és abban az időben évente két alkalommal volt bevonulás a határőrséghez. A két bevonulás közötti időszakban mi kiképzők "Módszertani" foglalkozásokon, illetve a bevonulás előkészítésében vettünk részt. Ebben az időszakban történt, hogy kivezényeltek engem a Drávaszabolcsi Határőr Őrsre helyettesíteni az őrsparancsnokot, aki – mivel egyedül volt hivatásos az őrsön – éppen felvételizett a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiára és Budapestre kellett utaznia! Kérkeztem az őrsre Fazekas Zoltán főhadnagy (ma már nyá. hőr. ezredes) annak rendje módja szerint átadta az őrsöt és a határszakaszt! Drávaszabolcsi őrsnek „vizes” határszakasza volt (Dráva folyó), úgyhogy a határsértők ritkán jelentek meg ezen a szakaszon, inkább az őrstől pár száz méterre lévő közúti határátkelő sorompójától visszafordult NDK-s állampolgárok feltartóztatása és jelentése adott több feladatot! Történt egyszer, talán a második napot töltöttem helyettes őrsparancsnokként az őrsön, amikor hívott a község körzeti megbízottja, Ragány J. rendőr főtörzsőrmester, hogy Dravapalkonyán a település bejáratánál lévő egyik házban mellbe szúrtak egy cigányasszonyt és kéri a segítségemet! Ettől a háztól csak néhány méterre folyt a fekete víz és volt egy híd, ahol az őrsnek éjszaka állandó járőre volt! Az állománynak riadót rendeltem el meghatároztam részükre a határszakasz lezárását, a kint lévő járőröket és a határátkelőhelyet, valamint a szomszédos őrsöket értesítettem! Az elkövetés helyszínére a KMB-s kérésére egy kutyás járőrt küldtem. Természetesen az értesítések és az előjárónak történő jelentés haladéktalanul megtörtént. Annyit talán tudni kell, hogy a megszórt nő egy örömlány volt, akinél a cigányok egymásnak adták a kilincset! Az elkövető hiába zörgette az ajtót a nő nem engedte be. Mikor megunt a nő a sok zörgetést kinyitotta az ajtót és a férfi azonnal mellbe szúrta és elmenekült. Mivel 23.00 óra volt, az előzetes intézkedések megtörténtek ezért a kutatást nappali időszakra terveztük. Nyár volt, és az elkövető a ház mögött töltötte a kukoricásban az éjszakát, majd hajnal felé felfogta, hogy mit is tett, ezért önként jelentkezett a hídnál szolgálatot teljesítő járőrnel. A KMB-s rendőr a személyt átvette, majd a megyei rendőr-főkapitányság embereinek átadta. Talán említést érdemel, hogy a KMB-s rendőrtől nagyon féltek, mivel nem volt éppen barátságos ember.

Baranyavár '95

Az önálló határőrség 1995. augusztus 23-án kormányrendelet alapján a szerb-horvát konfliktus hatására megalakította történelmében első alkalommal a Határőrség Viszonylati Parancsnokságát Siklóson a volt határőr kiképző központban. A határvadász századokból öt határvadász zászlóalj került felállításra, akik Drávaszabolcson, Beremenden, Magyarbólyban, Ivándárdán és Siklóson kerültek elhelyezésre. Az állomány felkészült, hogy amennyiben a harcok áterjednének magyar területre a honvédség kijelölt alakulatainak a megérkezéséig megvédje az ország államhatárát. A feladat ellátásához rendelkezünk megfelelő fegyverzettel, páncélozott szállító harcjárművekkel (PSZH), illetve csapatszállító és híradást biztosító járművekkel.

Lassan 29 éve történt, 1995. augusztus 23. – 1995. december 10. között. "BARANYAVÁR 95".

A parancsnokság a volt siklósi határőr kiképző zászlóalj objektumában volt.

Tisztelet a határvadász zászlóalj parancsnokainak, törzseinek és állományának, akik Drávaszabolcson, Beremenden, Magyarbólyban és Ivándárdán voltak elhelyezve. Becsülettel teljesítették feladataikat, amiért büszke lehet rájuk hazájuk, szüleik, családjuk és szeretteik!

Tukó

Az idősebb korosztály bizonyára jól emlékszik rá, ki így ki úgy! Nekem nem voltak rossz emlékeim róla! Nem másról beszélek, mint a bokacsatolós katonacsizmáról, amit a határőrök tukónak kereszteltek el.

Ezen emlék írásakor engem már csak néhány hónap választ el, hogy betöltssem a 70. évemet, de még mindig élénken él emlékeimben ez a fajta csizma. 1972. október 26-át mutatott a naptár, amikor bevonultam a Nagykanizsai Határőr Kerület Nagyatádi Kiképző Zászlóaljába újonc határőrnek. Lassan bizony 51 éve is lesz már ennek. Tiszta új csizmát volt szerencsém kapni, amit aztán persze be is kellett a lábamnak törni. Abban az időben még kapca volt a divat, a zoknit már csak tisztesként kaptam! Na de még szerencse volt, hogy testvérbátyám meg édesapám megtanították a kapcatekerés művészetét, mert nem volt mindegy, hogy tekerted fel a lábadra, hogy néhány lépés után a kapca ne a talpad alatt legyen. Őszintén mondván ismerhettem én a kapca tekerés művészetét, de az új csizmám amíg be nem tört a lábamhoz jó néhány alkalommal kidörzsölte a lábamat. Gyengélkedőre ugyan nem kellett mennem, de sok katonatársam bizony ott kötött ki. A csizmánk talpán a sarokvasat, na meg a spicc vasat, ha elkopott magunknak kellett cserélni. Ehhez a századfolyóson volt egy gazdasági sarok, ahol a csizmák méretének megfelelő vasat találtunk és volt ott fogó, kalapács és faszeg is, amivel a cserét meg tudtuk oldani. Egy zászlóalj sorakozó alkalmával bizony ellenőrizték az előljárók és ha nagyon kopottak voltak a vasak nem dicsértek meg érte! Már aztán amikor tisztések lettünk, akkor a katona pasztát felolvasztottuk a kályhán (minden rajkörletben volt egy kályha, amihez kaptunk esténként tüzelőt is) majd a pizskavasat felforrósítva a pasztát beleégettük a bőrbé!

Olyan volt a csizma, mintha lakkcsizma lett volna! Hát ennyi a történet, de számomra felejthetetlen!

Kiválasztva

Határőr szolgálatom során, mivel 20 évig kiképző voltam és több száz fiatalot készítettem fel munkatársaimmal először a Magyar Népköztársaság, majd később a Magyar Köztársaság államhatárainak őrizetére, a haza fegyveres védelmére és büszkén kijelenthetem, hogy a határőrséghez fizikailag és mentálisan válogatott fiatalok kerültek behívásra. Sok-sok sorozáson és bevonuláson azt tapasztaltam, hogy kevés olyan fiatal volt, aki egészségügyi, fizikai, családi vagy egyéb okok miatt nem volt alkalmas határőrnek! Tudni kell azonban, hogy a Területvédelmi és Hadkiegészítő Parancsnokságokon A-B-C csoportba voltak a hadkötelesek besorolva. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy az "A" besorolást kapott hadkötelest alkalmasnak tartották bevonultatás követően bármely feladat ellátására megfelelő felkészítés után. A "B" besorolású fiatal már csak korlátozott feladat ellátásra volt bevonultatható, míg a "C" besorolást pedig azok kapták, akik alkalmasak voltak ugyan katonai szolgálatra, de alapvetően szakmájának megfelelő speciális feladatra volt felkészíthető. Nos, mindezek alapján a határőrséghez csak "A" besorolású fiatal volt besorozható, csak nagyon elvétve akadt "B" besorolású személy.

Az alapkiképzés minden újonc számára azonos volt, majd a hat hetes alapképzés után kerültek a határőrök szakkiképzésre, ahol már konkrétan arra a feladatra lettek felkészítve, amit a kiképzése után már, mint felkészített határőr fognak ellátni. Persze voltak olyan esetek, ahol kikerülve a végrehajtó szolgálatba más feladatot is el kellett végezniük. Amióta megosztom emlékeimet azt tapasztalom, hogy sok-sok volt régebbi és fiatalabb határőr is büszke arra, hogy a határőrségnél szolgált. Nem állítom azt, hogy nem volt kemény a kiképzés! Vannak, akiknek rossz emlékei vannak róla, de vannak olyanok is, aki könnyebben viselték a nehéz és néha kemény felkészítést.

Az őrsőkön már egy családi, kisebb létszámú közösségbe csöppentek, ahol már a szolgálat ugyan nem volt könnyű, de becsülettel teljesítették. Az, hogy néhány katonát – mert megfélemezett magáról – meg kellett büntetni, sajnos előfordult. Na de minden családban vagy legalábbis sokban van olyan családtag, aki „kilóg a sorból”. Így volt ez a határőrségnél is, aki rossz fát tett a tűzre vagy nem állt be a sorba azt bizony fegyelmezni kellett. Befejezésül csak annyit írok: legyetek büszkék arra, hogy határőrök voltatok. Én büszke vagyok rá!